

Uredništvo in upravnništvo:
Maribor, Koroške ulice 5.

„STRAŽA“

izhaja v ponedeljek, sredo in petek
popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more govoriti
vsak dan od 11.—12. ure dopold.

Telefon št. 118.

STRAŽA

Naročnina listu:

Celo leto 12 K
Pol leta 6 K
Četrt leta 3 K
Mesečno 1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6 redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 142

Maribor dne 6 decembra 1912.

Letnik IV.

Cenjenim naročnikom!

Današnji številki smo priložili položnice, katerih se naj blagovoljivo poslužiti naši cenjeni naročniki pri obnovljenju naročnine. Naročnina za tekoče leto mora biti še pred novim letom poravnana, ker z novim letom ustavimo brezpogojno list vsem ovim naročnikom, ki so z naročnino še na dolgu. Položnice morajo biti razločno izpolnjene, ime in kraj natanjko označen, da ne nastaneje ne ljube pomote, nepotrebne pisarije in reklamacije.

Poživimo bratovščino sv. Cirila in Metoda!

S tem opominom je dr. Hohnjec pretečeno nedeljo, dne 1. decembra, v Celju zaključil mogočni in pestri venec letošnjih Slomšekovih slavnosti na Štajerskem.

Opominu je dal povod zgodovinski spomin. Letos je namreč preteklo 60 let, odkar je naš veliki škof Slomšek ustanovil bratovščino sv. Cirila in Metoda, katero je papež Pij IX. dne 12. majnika 1852 potrdil ter obdaril z odpustki. Za bratovsko cerkev je Slomšek določil cerkev sv. Jožefa nad Celjem.

Kakšen namen je imel Slomšek s to bratovščino? Slomšekovo plemenito srce je plamtelo ljubezni do sv. vere in Kristusove cerkve. Iz te ljubezni se mu je porajala želja, naj bi vendar Kristusova cerkev bila ena in edina, ker prava more biti samo ena, in to je tista, ki sega nazaj do Kristusa in njegovih apostolov ter se opira na skalo sv. Petra. Z veliko žalostjo je opazoval, da je krščanstvo razdeljeno in osobito da je Kristusova cerkev vsled odpada grškega patrijarha Focija v IX. in patrijarha Cerularija v XI. stoletju ločena v zahodno (rimsko) in vzhodno (grško) cerkev.

Ta verska ločitev je največ škodovala Slovanom. Z vsjo bridkostjo je to čutilo Slomšekovo srce, ki je bilo vseskozi krščansko, pa tudi iskreno slovansko. V „Zgodnji Danici“ leta 1852 opisuje Slom-

šek slovenskemu ljudstvu žalostne posledice verskega razkola za Slované: „To žalostno cerkveno razdrtje ni nobenemu ljudstvu v Evropi vsekalo tako globokih ran, kakor Slovanom, ki so bili v IX. stoletju po apostolskih bratih sv. Cirilu in Metodu pridobljeni za krščanstvo in s sv. rimsko katoliško cerkvijo sklenjeni; z nesrečnim cerkvenim ločenjem XI. stoletja pa razdrti . . . V brezno cerkvenega razdrtja se je pogreznila Slovanom lepa zvezda krščanske izobrazbe, katera jim je bila v IX. stoletju z uvo-dom obene po krščanstvu posvečene pisavne besede v toliki svetlobi vzšla; v to silno globočino se je vdrla Slovanom zarja skupnega slovstva. Narodove srce, njegova vera mu je bila razcepljena, z vsakim stoletjem je prepad med obema ločinama bil večji, vse zedinjevanje je bilo, malo da ne, brez uspeha, Kristus še dandanašnji kaže oblačilo svoje sv. cerkve bolj kot kdaj poprej raztrgano, zlasti med obilnimi pokolenji sicer tako pohlevnih, obilno obdarovanih slavskih rodov, ki so sita tako blizu — in vendar tako daleč med seboj.“

Kaj je vzpričo tega žalostnega dejstva započel Slomšek? V „Zgodnji Danici“ nadaljuje: „Mislila me je gnala, želja me je presunjevala, da bi se že skoro naš nam izpolnila tista molitev našega ljubeznivega Odrašenika, katero je grede k svojemu Očetu tako prisrčno in goreče molil, nas vse z vezjo Resnice in Ljubezni zediniti, ker le samo iz tega je svetu spoznati, da smo njegovi učenci. — Iz tega namena sem lansko leto o naših občnih du. vajak (namreč v Brežicah) željo razodel, da bi se naj pod obrambo Marije Matere božje in slovenskih apostolov sv. Cirila in Metoda (daleč od vsakega državljankega ali političnega namena in brez vsake osebnosti) k zedinjevanju nezdinjenih Grkov sploh in posebno ločenih Slovanov molitvena družba napravila, katere družniki bi vzeli nase: vsak dan 1 Očenaš in 1 Češčenomarijo moliti s pristavkom: „Sva. Ciril in Metod, za nas Boga prosita“, na god teh bratovskih varihov (9. sušca) duhovni maševati, neduhovni pa ali na god ali pa skoz osmino enkrat v ta namen zakramenta sv. pokore in sv. R. Telesa prejeti in, kolikor Bog da, udov ti bratovščini pridobiti.“

Slomšekovo povabilo na slovensko ljudstvo je imelo obilen vspeh. Že v istem letniku „Zg. Danice“ je Slomšek mogel zapisati: „Veselo in onih misli je bilo povabljenje sprejeto; veliko jih je pristopilo k temu društvu, ne le samo iz moje, ampak tudi iz sosednih skofij, na Ogrskem in v Galiciji je naša bratovščina posebno veselo pohvalo našla. Na tisoče vernih duhovnov in neduhovnov z nami že kvišku srce in roke vzdiguje k Očetu ene edine resnice in ljubezni, da naj bi med nami kristjani ne bilo nikakoršne ločitve.“

Kako zelo je bila ta bratovščina Slomšku pri srcu, vidimo iz tega, da je zanjo agital neprestano leto za letom. Beseča njegova je bila mila in proseča, kakor je bila mila in nežna njegova ljubezen do vere in kristjanov, posebno še do Slovanov. Kako lepo in prisrčno zveni njegova želja, ki jo je zapisal v „Drobtincah“ leta 1853: „Kdo mi poda apostolsko trombo, klicati razkropljene ovčice po ledenih širjavah velike Rusije, po zelenih livadah mile Srbije, Moldave, Bosne in Valahije, moje ločene brate po avstrijskih južnih državah, naj bi se vsaj enkrat zbrali pod eno bandero Kristusovo, si prijazno roke podali kakor verni otroci ene matere Slave — prave stinite slave svete zveličanske cerkve, naj bodo en hlev in en pastir! „Kar je pri ljudeh mogoče, je mogoče pri Bogu.“ (Luk. 18, 27.) Kar se nam nemogoče zdi, lahko in hitro Bog stori: Le prosite in bodele prejeli, da bo vaše veselje popolno, obeča usmiljen Jezus (Jan. 16, 24) in je zvest v svojih obljubah.“

Nobene prilike ni opustil Slomšek, da ne bi vabil, prigovarjal in bodril za to molitveno družbo. Vsako leto je navadno okoli praznika sv. Cirila in Metoda članom bratovščine — imenoval jih je „brate in sestre“ — poslal „pismo“ ali „opomembo“ ali „milno pozdravilo“ ali „letno pozdravljenje“ ali „prijazno pismo“ ali „obletni spomin.“ V teh spisih, ki jih je navadno objavljval v „Zgodnji Danici“, je vabil verno slovensko ljudstvo k pristopu, izražal svoje veliko veselje nad naraščujočim številom članov in hkrati vestno zaznamoval vsak napredek katoliške cerkve med slovanskimi razkolniki. Ko se je koncem l. 1860 in v začetku l. 1861 okoli 60.000 Bolgarov zedinilo s katoliško cerkvijo, je Slomšek ta

PODLISTEK.

Gospodarski razvoj srbske države.

Kakor je našim čitateljem že znano, Srbija ni med onimi državami, ki so že visoko razvile svoj gospodarski program, če tudi se srbska politika trudi, da bi tudi v tem oziru dosegla večje vspehe. Gospodarski oziri vodijo Srbe že več let sem in tja sedanja vojska temelji pravzaprav na tej podlagi, ker si srbski narod hoče na vsak način odpomoči na gospodarskem polju in razširiti v tem oziru svoj delokrog, kolikor se pač da. Srbija je bila in bo tudi še nadalje ostala agrarna država, ki bo v industriji še dolgo let navezana na druge sosedne dežele. Kljub temu pa se bo sedaj po končani vojski prav na široko razvilo domače gospodarstvo in eksport raznih pridelkov se bo gotovo prav znatno povečal. V tem oziru lahko govorimo o razvoju agrarnih gospodarskih teženj, ki so pa, če tudi enostranske, tesni zvezi z uvozom iz drugih držav. Ker Srbija potrebuje in bo potrebovala vedno več industrijskih izdelkov, mora seveda na drugi strani prodati vedno več pridelkov domače zemlje, da lahko ugodno novim zahtevam, novim potrebam.

Do sedaj je Srbija izvažala večinoma poljske pridelke in pa živo živino. Nbroj goved in ovac, in posebno pa svinj, je šlo iz Srbije v inozemstvo, posebno v Avstrijo. Ta izvoz je bil Srbiji zelo otežkočen, ker ni imela nikjer proste poti na morje, ker je bila navezana na razne carinske pogodbe sosednih držav. Srbija se je od dne do dne razvijala in razumljivo je, da čuti sedaj potrebo po prosti poti v svet, ker bo gospodarski pomen izvoza iz Srbije že vedno večji in popolnejši. Mlade, razvijajoče se moči morajo imeti seveda tudi prostor, da se lahko še raztegnejo in tako je razumljiva srbska parola: Srbija mora dobiti luko v Jadranskem morju, ker bi s

to luko Srbija postala naenkrat neodvisna in bi gospodarsko šla lahko svojo pot, brez ozira na carinsko in druge zakone sosednih držav. Za Srbe je korist takega pristanišča naravnost življenjskega pomena, kajti razvoj gospodarstva bi bil potem omogočen vsestransko. Reklo se je sicer že, da Srbija še lahko dobi luko v Egejskem morju, a z gospodarskega stališča za Srbe ta ideja gotovo ne bo imela privlačne sile, ker bi bila tam Srbija odvisna od Bolgarije in Grčije.

Ali se te srbske zahteve tudi povsem ujemajo z interesi naše monarhije, to je seveda druga stvar. Sicer morda za nas srbska luka tam doli ne bi bila tako nevarna, kakor jo rišejo nemški listi. Morda bi bila neodvisna Albanija za nas bolj nevarna, kakor srbska, posebno še, ker listi, ki izražajo italijansko ljudsko politiko in mišljenje, pišejo o tisti „avtonomni“ Albaniji tako kot bi bila že — laška. Tako pravi „Gazzeta di Venezia“ od dne 28. novembra: „La questione principalmente italiana, come la questione della Tripolitania.“ (Albansko vprašanje je bilo vedno v prvi vrsti italijansko vprašanje, kakor vprašanje glede Tripolitanije). Sicer pa o tem morda več o prihodnosti.

Kakor že rečeno, je imela Srbija že do sedaj precej eksporta in ta eksport se bo v kratkih letih še izdatno povečal in gospodarsko se bo država vedno bolj razvijala. Ali Srbija dobi luko na Jadranskem morju ali ne, to za sedaj pustimo ob strani. A dobila pa bo gotovo okraje, ki jih je zasebala v Stari Srbiji, Novempazarju in drugod tam okoli bivši turški Macedoniji. Ti okraji niso tako pod nič, kakor bi kdo mislil, ampak so lepa gospodarska in seveda tudi politična pridobitev.

Najlepša je pokrajina okoli Skoplja, če tudi je skrajno zanemarjena v vsakem oziru. Turki niso storiili v dolgi perijodi svoje oblasti prav čisto nič za te dežele; akoravno imajo tako lepo lego in ležijo na prometnih cestah. Vkljub temu se tam še razmeroma dosti pridelka. Lansko leto je dal ta okraj čez pol-

drugi milijon kvintalov pšenice, rži pa je bilo okoli 1.200.000 kvintalov. Razun tega je bilo dosti ovsa in ječmena. Sadja je bilo prav dosti, čez pol milijona kvintalov, akoravno je zemlja izmolžena in ni bila gnojena že dolgo. Z umetnimi gnojili bi se dalo tam doseči jako lepe vspehe v poljedelstvu. Najlepši pridelok, naravnost prava bogatija, pa je v onih krajih tobak. Leta 1911 se ga je pridelalo okoli 5.000.000 kilogramov, in sicer v okolici Skoplja celo 2.000.000 kilogramov.

Bogati v tem oziru so tudi okraji Kumanovo in Kočana itd. Sicer bi se tam okoli povsod lahko gojilo še razne druge pridelke, ako bi bilo razumnih kmetovalcev in pravo vodstvo na razpolago. Turek je pač Turek in Srbija bo imela tu dovolj prilike, pokazati svojo kulturo in svoj gospodarski napredek. Dežela je res bogata, potreba je le oskrbe in delavcev in blagostanje se bo imenitno povzdignilo. Razun tega je Stara Srbija bogata na rudah, ki leže večinoma še nedotaknjene pod zemljo. Na primer so doli svinčeni rudniki, pomešani deloma s srebrom. Poleg Kosovega polja se dobiva zlata ruda, ki je radi pomankanja cest še skoro nedotaknjena. In tako leži še nbroj zakladov nad in pod zemljo v teh krajih in srbska država bo imela lepo nalogo v zgodovini, da zopet popravi to, kar je zagrešilo turško ropito. Za Srbe, ki bodo posedali te dežele, je tedaj odprta pot na morje velikanskega pomena in železnica, ki jo nameravajo morebitno napraviti od Prištine čez Prizren do Srbije, bi bila seveda glavna gospodarska žila, po kateri bi se pretakal promet od Donave do morja.

Glavna stvar v Srbiji je, kakor že rečeno, eksport, če tudi bo sedaj v prvih letih Srbija rabila ogromno izdelkov tuje industrije, katera je v Srbiji kot specialno agrarni državi seveda na zelo nizki stopinji. Počasi se bo industrija razvila tudi doma, ker bo nujno potrebna. Vsaka država stremi za tem, da vsaj za sijo zadosti z domačimi izdelki gospodarskim potrebam. Izvozni promet pa je že sedaj v Sta-

veseli pojav takoj sporočil slovenskemu ljudstvu ter v „Zgodnji Danici“ zapisal radosti polne besede. „Jutrna zarja veselja za katoliško cerkev je povrnitev bolgarskega naroda.“

Pričakovati je bilo, da bo to plemenito in v resnici apostolsko delovanje Slomšekovo imelo vseh. In res mu božji blagoslov ni izostal. Bratovščina je napredovala od leta do leta. L. 1860 je štela 34.260 udov, l. 1864 pa že 75.352. L. 1880 in 1881 je med Slovenci še enkrat vzplamtel ogenj navdušenja za sv. Cirila in Metoda in za Slomšekovo bratovščino, ko je papež Leon XIII. s svojo svetovito okrožnico „Grande munus“ l. 1880 češčenje sv. Cirila in Metoda slovesno potrdil ter zapovedal, za vso katoliško cerkev. Iz tega je tudi Slomšekova bratovščina dobila novo moč, se krepila in rasla: l. 1883 je že imela nad 153.000 članov.

Potem pa je začelo češčenje sv. Cirila in Metoda med Slovenci vidno pojemati. Nekaj je tega kri-va tudi l. 1885 ustanovljena „Družba sv. Cirila in Metoda“, ki je vedno naglašala le narodnost, vero puščala v nemar ter je naposled prijadrala v liberalni pristan. Sedaj broji bratovščina sv. Cirila in Metoda 157.300 članov.

Opomin, naj se ta Slomšekova bratovščina pozivi, je torej povsem upravičen, in to tem bolj, ker je veleahtuen ter temelji v najnovejšem položaju Slovanov na jugu naše monarhije in na Balkanu.

Krščanska raja na Balkanu je vstala, pograbilila za orožje ter šla junaško v boj za križ častni in slobodo zlatoj Balkanski Slovan si je izvojeval sijajne zmage ter je maščeval poltisočletno suženjstvo. Mohameđanski polumesec ugaša in bi popolnoma ugasnil, če mu ne bi še nekoliko luči posojevalo prijazno solnce evropskih velevlasti.

Na Balkanu se pripravljajo velike državne spremembe, ki bodo izdatno vplivale ne samo na vse Jugoslovane, marveč tudi na našo celokupno monarhijo.

V tem velevažnem času se je še le razkril ves pomen, vsa veličnost in globokost ideje največjega Slovence škofa Slomškega, katera slove: delo za versko zedinjenje vseh Slovanov.

Mi Slovenci smo tako srečni, da smo katoličani. Bodimo Bogu hvaležni zato in kažimo svojo hvaležnost s tem, da smo zvesti člani katoliške cerkve, da se pa tudi trudimo druge pripeljati v naročje zveličavne cerkve. Ta opomin nam je zapustil škof Slomšek kot sporočilo neposredno pred svojo smrtjo. L. 1862 je namreč še zapisal na slovenski narod te le bođrilne besede: „Skrbno in zvesto se držimo drevesa prave, edino zveličavne cerkve, da nas sedanjih posvetni viharji ne odtrgajo in goljufivi preroki ne omotijo; nevarščina je velika, kakor veliko je lažnjivih časnikov in zapeljivih prijateljev. Ne pozabimo največje svoje nezaslužene sreče, kajti smo pravoverni kristjani — katoličani. Za to srečo se Bogu najlepše zahvalimo, ako po bratovščini sv. Cirila in Metoda ločenim sestram in bratom v naročje naše sv. cerkve pomagamo.“

ri Srbiji kolikor toliko krepak. Lani se je eksportiralo, kakor izkazuje otomanska banka vključno vojski v Afriki vendar čez 15.000.000 frankov blaga, — kar je razmeroma jako dosti. Vse to se bo seveda še povzdignilo, ko pridejo ti kraji enkrat v prave gospodarske roke. Sedaj so takorekoč mrtvi kapitali, ne vzdignjeni zakladi, ki čakajo na pridne roke, ki se bodo s tem znale okoristiti.

Naj se stvari politično razvijajo tako ali tako, Stara Srbija ostane gotovo srbskim zmagovalcem! Po končanih bojnih pohodih bo naloga obeh slovanskih držav na Balkanu, da zaneseš kulturo v one kraje, ki so bili do sedaj pol Turkom. Kaj se da vse doseči, nam kaže Bolgarija sama, ki se je v 30 letih vspela na stopinjo evropske kulture. V resnici zakladi leže v onih deželah, kjer grme sedaj še topovi. Pridnih in podjetnih moči bo nujno potreba še tam doli in marsikdo bo lahko poskusil tam svojo srečo. Obrt in industrija, kmetovalstvo in kultura, vse bo potrebovalo delavnih rok. Stara Srbija se bo spremenila v novo in Slovan bo zanesel svojo kulturo in svojo podjetno moč v one kraje. Tudi naš slovenski obrtnik lahko obrne tja doč svojjo pozornost in Srbija je našemu delavcu gotovo bližja kot ameriški rudokopi.

Slovanska katoliška sirotišnica v Cicagi

Človeško življenje je šola in človek se zmirom uči. Veliko sem zvedel ta teden, ko sem se peljal z nekim češkim patrom benediktincem iz Chicage 24 milj ven iz Chicage na farmo Lisle, kjer stoji sirotišnica sv. Jožefa, namenjena za vse slovanske sirote (razun za poljske) v čikaški nadškofiji. Krasna je tukaj okolica! Postavljena so tukaj tri velika in veličastna poslopja: Materna hiša (mother house) sester benediktink, zavod za vzgajanje novih sester, gimnazija (college) sv. Prokopa, kjer študira in stanuje blizu 150 dijakov pod varstvom patrov benediktincev; tretje poslopje pa je sirotišnica sv. Jožefa, namenjena za vse sirote češke, slovaške, hrvaške in slovenske narodnosti.

Naj vam to sirotišnico opišem bolj natanko in naj vam povem vse, kar sem videl in zvedel od P. Valentina Kohlbecka.

Teh znamenitih besed Slomšekovih ne zabimo nikdar! Zaključek prelepih Slomšekovih slavnosti v tem letu bodi opomin in sklep: „Poživimo Slomšekovo bratovščino sv. Cirila in Metoda! Izpopolnimo jo z nabiranjem prispevkov za slovanske misijone na Balkanu, za razširjenje katoliške cerkve med Slovani! Ob petdesetletnici Slomšekove smrti naj zaživi novo življenje njegova šestdesetletna dedščina, bratovščina sv. Cirila in Metoda!“

Parlament — zmagal.

Naš notranje-političen položaj se je ugodno razjasnil. Nevarnost, da bi bil parlament pognan domov, je za enkrat minula. Vlada je opustila svoje odklonjivo, neizprosno stališče z ozirom na zakon o „vojnih dolžnostih“, se je uklonila zahtevi parlamenta po spremembi nekaterih določb in je s tem rešila položaj.

Položaj je bil, kakor smo zadnjič razpravljali, neizpremenjeno kritičen do včeraj zvečer. Lanko celo rečemo, da je bila napetost vedno večja, kriza vedno akutnejša, ker stacionarno nasprotje položaj le postruje. Včeraj proti večeru se je pa položaj na mah preokrenil na boljše. Nasprotje proti vladnim predlogom v parlamentu je bilo preveliko, da bi bila vlada lahko upala na rešitev ustavnim putem. Češki radikali so bili že pričeli z obstrukcijo in pridružile bi se jim bile gotovo še druge stranke, ki bi bile obstrukcioniste podpirale odkrito ali pa bolj tajno. Vsega tega se je vlada konečno ustrašila in je odjenjala. Grof Stürgkh, ki je vse prejšnje dni stal neomahljivo na svojem negativnem stališču, je včeraj naenkrat izjavil, da je vlada pripravljena vstreti v nekaterih točkah zahtevam poslancev. V justičnem odseku, ki je zboroval cel dan, je proti večeru povzel besedo grof Stürgkh in je v bolj splošnih besedah označil, da je vlada pripravljena sprejeti v postavu nekatere interpretacije in pojasnila v smislu izraženih želj. Za ministrom je govoril sekijski šef Reuter. Spustil se je bolj na konkretna tla in naznamil več točk, v katerih je vlada pripravljena, odnehati. Kakor znano, je v parlamentu vladalo proti postavi že radi tega najhujše nasprotje, ker vladni predlog ni vseboval jasnega dočičila, da ima zakon veljavo samo za slučaj vojske in mobilizacije, ter so se že vsled tega izražali težki pomisleki. Sekcijski šef Reuter je pa izjavil, da je vlada pripravljena, § 1 zakona spremeniti tako, da bo postavaj veljala samo za slučaj mobilizacije ali vojske. Tudi več drugih sprememb v postavi sami ali pa naredbenim putem je zagotovil. S tem je notranje-politični položaj razbremenjen in je skoro gotovo, da bodo zakonski načrti sprejeti postavnim putem. Stranke, ki so bile že zavzele napram vladnim predlogom najodločnejše stališče in so zagrožile z vsemi sredstvi, še niso revidirale svojega stališča napram novi si-

V čikaški nadškofiji je 10 čeških in 6 slovaških katoliških župnij. Vseh katoliških Čehov in Slovakov je v tej nadškofiji kakih 10.000. In po navsevu čikaškega nadškofa so se pred leti združile vse češke in slovaške fare v ta namen, da s skupnimi močmi pod vodstvom duhovnikov ustanovijo lastno sirotišnico, koje vrata naj bodo odprta tudi drugim slovanskim sirotam, razun poljskim, ker ta, v Chicagi tako močno zastopan narod ima sam svojo sirotišnico.

In združili so se duhovniki, češki in slovaški in kupili so v Lisle blizu Chicage farmo 41 akrov, aker po 90 dolarjev. Zemlja je torej stala 3 dolarje 60 cent. (reci: 3600 in šest sto dolarjev). In zidali so stavbo, za okroglo svoto 200.000 dolarjev. Prostora je v tem posloju za 150 sirot. Sedaj jih je notri 120, od katerih skoro nobena nič ne plača. Nobena sirota ni od drugod kot iz čikaške nadškofije in tudi se še nobena sirota iz druge nadškofije ni nikdar oglasila, ker vsaka škofija ima svoje sirotišnice.

V sirotišnici dela 11 sester za mesečno plačo 15 dolarjev vsaka, skupna plača za sestre 165 dol. Vse sestre delajo od zore do mraka. Sestre učiteljice učijo v štirih razredih, ko je šola končana, delajo domača opravila: perejo, šivajo, ribajo, kuhajo, delajo na vrta in opravljajo lahka dela tudi na farmi okrog poslopja.

Imajo tudi moža, ki kuri po zimi (ne vem, koliko mu plačujejo) in za farmo najemajo posebne može za setev in žetev in druge posle. Notranjščina sirotišnice je lepa, vse je primerno urejeno in za vse potrebe preskrbljeno. Šolske sobe, igralne sobe, spalnice, kopeli, oddelki za bolne sirote, mala domača apoteka, v pritličju prostor za pranje, mašina za pranje, mašina za likanje (peglanje), mašina za sušiti, razne shrambe itd.

Na vrhnem tretjem nadstropju je lična kapela sv. Jožefa, v kateri vsak dan bere mašo eden patrov benediktincev, ki stanujejo komaj kakih deset minut proč v zavodu pri študentih.

Taka je torej sirotišnica; poslopje, zidano v modernem slogu, ki popolnoma ustreza svojemu namenu.

Radostno-ginljiv je pogled na te sirote, ki so izgubile ali očeta ali mater ali pa oba, ali pa so še

tuaciji, toda več kot gotovo je, da bodo pustile predloge pasirati. Bilo bi vsekakor najpametnejša politika, če bi parlament po lepi zmagi, ki jo je izbojeval nad vlado, pokazal pred celim svetom možato in nevstrašno, da je država v notranjosti močna. Res mnogo je nasprotstev, ki nas ločijo, toda v slučaju potrebe se strnejo avstrijski narod v enotno fanango. Taka glasna izpoved, ki je najboljši dokaz državne moči, je v resnih časih, kakoršni so sedaj, najboljši varuh miru.

Konec vojske — Premirje sklenjeno.

Konečno se je vendar le uresničila želja milijonov: na Balkanu je prenehala krvava klanje in se je sklenilo premirje, kateremu bo skoro brez dvoma sledil mir.

Cel teden je evropska javnost živela v negotovosti. V pondeljek se je solnce že razkošno smejalo, v sredo je pa bilo nebo zopet zastrto z oblaki, a k sreči ne dolgo. Komaj je zanjti naš list raznesel po širni domovini slabo glaseče se vesti o premirju, že so zapihali ugodnejši vetrovi in prinesli prijetnejše vesti. In sedaj ni več nobenega dvoma: premirje je sklenjeno. Turčija na eni strani, Bolgarija, Srbija in Crnagora so sklenili premirje in dne 13. t. m. se bodo pričela mirovna pogajanja v Londonu. Samo Grčija še stoji ob strani in noče podpisati pogodbe o premirju. Spremeni pa to na stvari ne veliko, kajti Grki so prevzeli ljudje, da bi spravljali z neumestno radikalnostjo v nevarnost vspehe krvave vojske. Če se sedaj nekoliko kujajo, je to ali taktična poteza balkanske zveze, ali pa posledica nesoglasja, ki se je pojavilo v prvi vrsti med Bolgarijo in Grško. Da ne misli Grčija s svojim nasprotovanjem premirju preveč resno, kaže že to, da se še vedno pričakuje, da bo Grčija priznala premirje ter da se bo mirovnih pogajanj udeležila tudi Grčija.

Pismo iz Srbije.

Belgrad, dne 4. dec. 1912.

Po vsem ozemlju med Prištino in Elbasanom je zavladal popoln mir. Vsi begunci so se povrnili v svoja bivališča. Pazarji (trgi) so zopet oživel, Arnavti prihajajo na trg, priganjajo živino, po poljih se vidi zopet ljudstvo pri delu. Promet po cestah je zopet popolnoma prost in varen. Na poti od Ferizoviča do Prizrena se vidijo med srbskim vojaštvom Arnavti, ki dovažajo hrano vojski.

Arnavti pripovedujejo sami, da so jih nekateri njihovi prvaki in neki poznanci nagovarjali na vstajo in koncentracijo. V Ljumi, Djakovici in Hasi se je le malokdo pričrutil, dočim so opustili vsak upor znani barjaki, stimljanski, kroljenski, obrozobski in suroveški, koder je hodil tudi Isa beg Boljetinac, ki pa ni bil dobro sprejet. Zavrniti so ga še tudi prizrenski Arnavti. Njegov sled vodi od Prizrena v Djakovico, preko Hasa in Tetovega. Ljenuški Arnavti, ki so se vdali, pripovedujejo, da Isa

morda zapuščene od še živih, ali brezsrčnih starišev. Nekateri večje so pomagale sestram pri njihovem delu. Drugi so se pa igrali in zadovoljno skakali in vsem je bilo videti na obrazih, da tukaj je sedaj njihov pravi dom.

Vprašal sem gospoda patra: „Kako ste pa vi to stvar začeli in kako vi shajate finančno?“

Povedal je na kratko tako-le: [Za začetek je morala vsaka češka in slovaška fara (16 far je vseh in vseh faranov 80.000) darovati večjo svoto. Kolektali smo tudi po časopisih. Med premožnejšimi češkimi trgovci v Chicagi smo dobili od nekaterih po 400, po 200 dolarjev itd. Vsaka fara je vsako leto še taksirana za gotovo svoto, na primer 200, 100 dol. Katoliška društva katoliških jednot se nas vsako leto enkrat spominjajo s prostovoljnimi darom. Društvo in jednota ne moremo siliti. Sirote ne plačujejo skoraj nobena nič. Dolga imamo na posloju še kakih 40.000 dolarjev. Redni letni stroški za obresti, za plačevanje sester in drugih najetih moči, za hrano in obleko in šolske potrebešine 120 otrok so toliki, da bi nikakor ne mogli shajati, če bi nam sodnija ne pomagala.

„Kako vam pa pomaga sodnija?“ sem vprašal patra.

Odgovor: Otroki, ki so v rokah hudobnih starišev ali pijancev, ali otrok, ki je reva sama na svetu brez vsakogar, vsak tak otrok pride v roke policije in policija ga izroči „county-u“, ker „county“ je dolžna za sirote skrbeti. Naša sirotišnica je pa v dogovoru s county in če je sirota češka ali slovaška, jo sodnik pošlje k nam in za vsako tako deklico plača county mesečno 15 dolarjev, za vsakega fanta pa 10 dolarjev. Če bi ne imeli tega vira in če bi nam county ne pomagala, bi mi nikakor ne mogli izhajati.

Še eno vprašanje sem stavil gospodu patru: „Če vas je v čikaški nadškofiji katoliških in nekatoških Čehov okrog 150.000, kje so pa druge sirote razun teh 120 tukaj?“

In odgovoril je na kratko: „Če ima sirota kaj dedščine po stariših, jo z veseljem sprejemo za svojo njeni sorodniki, ker ima sirota denar. Če pa sirota nima nič, je pa naš zavod — zadnje pribeljaljšče.“

beg Boljetinac ni bil v bojih proti Srbom. Nekateri pripovedujejo, da je odšel Boljetinac v Dibro, drugi pa da v Skader ali Valono. Odpor ni mogel biti še nikjer resno organiziran.

Za načelnika bitolskega okrožja je bil imenovan Nušić; za načelnika draškega okrožja pa Živaljevič.

V Bitolju, kjer se vedno štejejo zaplenjeni turški vojaški material, so do sedaj našli 70.000 zaplenjenih pušk. Za časa obiska grškega prestolonaslednika v Bitolju je vrnila srbska armada Grkom 12 topov, ki so jih Turki poprej vzeli Grkom, potem Srbi Turkom.

Vsak dan prihajajo v Belgrad manjše skupine ujetnikov in ranjencev. Med drugimi ujetniki so pripeljali semkaj že tudi 14 turških zdravnikov, ki pa so jih sedaj izpustili, da se vrnejo domov, kar so tudi že storili.

Premirje brez Grčije sklenjeno.

Premirje deloma sklenjeno.

Zofija, dne 4. decembra: Bolgarski pooblaščenec so danes podpisali premirje v imenu Bolgarije, Srbije in Črnogore. Grška pa si je izvolila 24 ur roka, pred potekom katerega se bo priklopila premirju. Če pa bi v tem roku tudi ne podpisala premirja s Turčijo, se bo vendar le udeležila pogajanj za mir.

Pogoji za premirje.

Zapisnik o pogajanjih za premirje so podpisali dne 3. t. m. ob osmih v Kataldži na podlagi besedila, ki ga je bil predložil predsednik sobranja, Danev. — Pogoji so sledeči:

1. Armade vojujočih sil ostanejo na sedanjih postojankah.

2. Oblegane trdnjave se ne založe z živili.

3. Zalaganje bolgarske armade z živili se bo de vršilo preko Črnega morja in preko Drinopolja, in bo pričelo 10 dni po zaključenju premirja.

4. Delo za mir se prične dne 13. decembra v Londonu.

Grški srd in turško veselje zaradi premirja.

Turki so sprejeli z izvanrednim navdušenjem novico, da je Grška izključena od premirja. Grki pa smatrajo to za izdajstvo. Dolžijo Bolgare, da so enostavno ignorirali njih pogoje. Turški delegati pravijo, da jim že prej, ko se še niso uradno pogajali z Bolgari, niso predstavili grških delegatov, časi so ti bili navzoči.

Premirje. — Mirovna pogajanja. — Podlaga za mir zagotovljena.

Carigrad, dne 4. decembra: Zastopnik e. kr. brzojavnega korespondenčnega biroja je zvedel iz avtentičnega vira, da se bodo pričela definitivna mirovna pogajanja v 10 dneh v Londonu. Rešid paša bo glavni turški pooblaščenec, imena drugih pooblaščenecv še niso znana. Ugotovljeno je, da so temelji za mirovna pogajanja že zastižurana. Pogajanja z Grško glede premirja se nadaljujejo. Upa se, da bodo prišli grški pooblaščeneci pojutrajšnjem že pred Kataldžo, da poročajo o sprejetju zapisnika o premirju.

Oficijelno naznanilo turške vlade o premirju.

Carigrad, dne 4. decembra: Porta objavlja oficijelno naznanilo, ki pravi, da je sklenjeno že premirje med Bolgarijo, Srbijo in Črnogoro in da ostanejo vojskujoče stranke v svojih dosedanjih pozicijah. Mirovna pogajanja se bodo takoj pričela. A le napram Grški se ostane vojno stanje. Enako se glaseče obvestilo so dobili vsi zunanji zastopniki Turčije in vse provincialne oblasti.

Grška in premirje.

Kar se tiče ravnokar sklenjenega premirja, meni grški ministrski predsednik, da se mu bo pridružila tudi Grška, ker je uverjen, da nočejo trpeti zavezništva na moralnem ugledu, ki so si ga pridobili v Evropi. Ministrski predsednik izraža željo, da bi Turčija po kmalu sklenjenem miru zopet zažubila blagostanje in naglašja trdni sklep vlade, da ostane narodna čast Grčije obvarovana pred vsakim napadom.

Iz Aten se poroča z dne 5. decembra naslednje: Kralj je imenoval tri delegate za mirovno konferenco v Londonu. Delegati bodo že jutri odpotovali tje.

Sovražnosti so ustavljene.

Zofija, dne 4. decembra: Takoj po proglativni premirja je izšlo povelje, da naj vse bolgarske čete takoj ustavijo sovražnosti. Pred tem pa so še Bolgari zasedli važne točke na polotoku Gallipoli.

Avstrija in Srbija — Splošni mednarodni položaj.

Kritično razmerje med Avstrijo in Srbijo traja dalje. Nekateri presojaajo položaj še vedno kritično in nemški listi hujskajo neprestano dalje. Splošno pa prevladuje optimizem in je razpoloženje za mirni razvoj krize vedno živahniješe. Prepričanje, da bi bil konflikt med Avstrijo in Srbijo skoro brez dvoma povod za svetovno konflagracijo, se vedno še bolj utrjuje, zato, se vse velevlasti krévitv trudijo, da bi ohranile Evropi mir. Celo oficijozni „Fremdenblatt“ piše, da je upanje, „da se bo sedanja kriza dala rešiti z diplomatskimi sredstvi.“

Ob enem z mirovnimi pogajanjmi dne 13. t. m. se bo vršila v Londonu mednarodna konferenca po-

slanikov, ki se bo bavila s položajem na Balkanu, v prvi vrsti z avstrijsko-srbskim sporom. Avstrijska vlada, ki o kakšnem meddržavnim kongresom noče nič čuti in hoče imeti svoje razmerje do Srbije in Balkana sploh že prej urejeno, je to konferenco poslanikov baje vse eno pozdravila.

Včeraj je imel v francoskem državnem zboru ministrski predsednik Poincare govor o zunanjem položaju. Javnost je izjave francoskega premirja že pričakovala z veliko radovednostjo. Povedal pa ni Poincare nič posebnega. Obujal je reminiscence na dogodke pred vojsko, povdarjal, da ima Francija na Balkanu tudi moralne in materijalne pravice, ter konečno zatrdil, da Francija mirno čaka na razvoj vseh razmer, oziraje se na zaveznike in na svetovni mir.

Oficijozna izjava Srbije o njenem stališču.

Vladna „Samouprava“ prinaša članek, v katerem pravi:

„Ako obstoji med Avstrijo in Italijo poseben medsebojni dogovor o Albaniji, nikakor ni, da bi moral vezati balkanske države in Srbijo, kar se tiče ozemlja turškega carstva in ni mednarodne vrednosti. Meje se v Albaniji nikjer ne odredjujejo, in to največ vsled tega ne, ker Albanija kot etniška in upravna provincija sploh ni obstajala. Srbija bi razumela boj Albancev za narodne pravice, toda Albanci niso niti pred vojno, niti za časa vojne zahtevali teritorialne avtonomije, temveč edino le privilegije, da ne bi plačevali davkov in da bi jim ne bilo treba hoditi v vojno, kar pač ne izpričuje sposobnosti za lastno državo. Za časa vojne so se borili ali za Turke, ali za Srbe, ali pa so mirno sprejemali Srbe. To je zelo važno dejstvo. Sploh pa Srbija nikdar ni zahtevala kakega hodnika ravno skozi Albanijo; Obžalujemo neinformiranosti nekaterih velikih listov, ki obdolžujejo Srbijo, da krši mir. Mi smo že globoko prepričani o pravičnosti naših temeljnih zahtev in v dokaz, da nismo mi oni, ki hočemo kaliti mir, radi in brez pripombe že naprej sprejemamo v tem sporu razsodbo ali haške konference, ali pa velesil. Največ zla napravi v tem sporu gotovo časopisje v avstro-ogrski monarhiji, ki podpihuje in zapleta ta spor. To časopisje namreč hoče predstavljati Srbijo kot nemiren element, ko poroča, da Srbija zbira vojsko ob severni meji. Vse te vesti so popolnoma neresnične. Srbija si z vsemi vojnimi močmi prizadeva, da se rešijo vsa sporna vprašanja potom mirnega sporazuma, pričakujoč, da bo tudi avstro-ogrski monarhija, kakor to dela Srbija, uvaževala željo vseh vlad in tudi Nemčije, da se vsa ta vprašanja razpravljajo po končani vojski pred forumom Evrope. V takih okoliščinah nima Srbija prav nobenega razloga, da bi se vznemirjala ali započelnjala kaj, kar bi povečalo samo njene itak velike vojne stroške. Srbija pa nima tudi za to nikakega povoda, ker v njenem postopanju napram avstro-ogrski monarhiji ni nikakega povoda, da bi se ji bilo treba bati napada z njene strani. Ta vera v mirno rešitev je tako iskrena, da ni bil sedaj niti en srbski vojak poslan iz macedonskega bojišča na — severno mejo.“

Razne vesti.

Vojna besnost.

Iz Soluna poročajo, da prihajajo dan za dnem strahotna poročila iz okolice, ki navdajejo vsakogar z grozo. Kakor bi živeli v najtemnejših časih srednjega veka, ali pa kakor bi slišali o vseh strahotah 30letne vojne, tako pretresajo ta poročila človeka. Balkanska bojišča so prepojena s krvjo, grom topov je potihnil, bajoneti ne sekajo več smrtonosnih ran, a zdaj slede požigi, umori, opustošenja, o kakršnih pripoveduje zgodovina iz časa turških vojn. In turška armada, če se je sme še tako imenovati, je razkropljena in se pomika po zadnjih porazih pred Bitoljem, Banici, proti Kastoriji in Korici, ter hoče najbrže v Epir. Približno 10.000 do 12.000 mož, pod poveljstvom Zekki paše, tvori še celoto, vse drugo bega brez cilja po gorovju v strah in grozo prebivalstva. Ze čez 200 vasi, ki so jih razsule turške čete na svojem umikanju prehodiše, je požganih in nepopisne so grozote, ki so se dogajale tam. Vasi so turške in krščanske. Za košček kruha ubijejo človeka, živino, ki je ne morejo vzeti s seboj, pobijejo ali pa zapajajo hleve in staje, da vse pogori. Vse naokoli leže trupla, ne prizanašajo ne ženam, ne dekletom, ne otrokom, na starčkom in ne bolnikom.

Turki kličejo kristjanom, da naj si le obdržijo Macedonijo, a ostal ne bo kamen na kamnu, dedščina naj bodo ožgane razvaline, širna požja, pokrita s trupli. Zmagovalec ne bo imel veselja, ko bo nastopal dedščino.

Zasedenje Drača.

Iz Belgrada se poroča dne 4. t. m.:

Srbski voji so že pet dni v Draču. Večinoma so to vojaki šumadijske divizije. Na svoji poti preko gorovja so se borili Srbi z velikanskimi težkočami. V Tirani so zaplenili mnogo raznovrstnega materiala. Pred Dračem je sprejelo Srbe posebno odposlanstvo prebivalcev, ki je ponudilo predajo mesta in zaprosilo za varstvo.

Prve srbske čete so dospete v Drač ob 3. uri popoldne ter so bile oduševljeno pozdravljene. Drugi dan so ostale srbske čete zasedle Drač. Navdušeno srbsko vojaštvo, od katerih je večina prvič videlo morje, je pozdravilo Jadransko morje z glasnimi „ura“-klici. En eskadron srbske kavalrije je v

divjem diru in z vihrajočimi zastavami in golimi sabljami zajezdil v morje. Vsak vojak je bil ponosen, da je bil med onimi, ki so prvi dosegli zadnje meje srbskega prodiranja.

Smrt generala Thoseva.

„Az Est“ v Budimpešti priobčuje poročilo nekoga bolgarskega artilerista, ki je bil navzoč pri samoumoru generala Thoseva:

General Thosev je bil poveljnik pred Lozengradom stoječih dveh pešpolkov iz Zofije. Vodil je oba polka tako drzno v boj, da sta bila oba polka skoraj popolnoma uničena. Ostalo je samo nekaj čez sto mož od obeh polkov.

Ko je slišal bolgarski car Ferdinand to strahovito vest, je zbral v glavnem taborišču vse generale. Kakor divji je skočil car Ferdinand h generalu Thosevu ter mu zaklical: „Nesrečnik, ti si umoril cvet bolgarskega naroda!“ Strgal mu je epavlete in jih vrzel generalu pred noge.

Od sramu in duševnih bolečin je bil general Thosev skoro blazen. Raztrgal si je uniformo in kakor divji zbežal iz sobe. Pred poslopjem sta stala oba skoro uničena regimenta z zastavo. General Thosev se prišel za zastavo, bliskovo potegnil revolver in se trikrat ustrelil v glavo. Bil je na mestu mrtev.

Car mu je očitno ganjen od junaštva in vdanosti svojega generala odpustil ter je dal pokopati njegovo truplo z vsemi vojaškimi častmi. Na njegovem grobu je sedaj samo navaden križ, car mu pa hoče postaviti granitni spomenik.

Češke žene za mir.

Praga, dne 4. decembra: Tu se je vršilo zborovanje češkega ženstva, na katerem se je sklenilo prirediti manifestacije za mir. Zbor čeških žen je poslal kabinetni pisarni na Dunaj brzojavko, v kateri prosí našega cesarja, da ohrani mir svojim narodom.

Slovenska zdravnikarja na Bolgarskem.

„Slovenski Narod“ priobčuje iz privatnega pisma zdravnikov gospodov dr. Hočevarja in dr. Rusa, ki sta v Bolgariji, sledeče:

Posiljam Vam in znancem iskrene pozdrave iz Vratce, malega mesteca, kamor naju je poslal bolgarski „Črveni krst“ v pomoč ranjencev. Dodelil je mama vsakemu eno bolnišnico po 300 postelj, potem po enega medicina, po šest milosrdnih sester in še drugega sanitetnega osebja. Posla imava mnogo, in domačini in ranjenci nama dejansko izkazujejo svojo hvaležnost. Morala sva si še le urediti svoje operacijske prostore, večje stvari pa delava skupaj. A ponajveč imava opravila z ranjenci, kojim je kroglja prebila roko ali nogo. So tudi taki, ki so dobili naenkrat po 3 ali 4 kroglje. Vendar so turški krušimi tenki in ostrí, tako da ne zapuščajo težkih ran. V nekaj tednih že odhajajo ranjenci nazaj na bojno polje. Najini bolnišnici sta za silo urejeni iz vojašnic in težko je bilo ju spraviti v dober stan, ker sta v mobilizacijskem času služili za prenočevanje nešetim trumam. Tudi za naju so bili prvi čnevi dokaj žalostni. Sedaj nama pošiljajo gospe iz mesteca vsaj užiten kruh.

Oddaljena sva od mesteca skoraj dva kilometra in je b4munikacija vsled vstrajnega deževja zelo težavna. Včeraj se je podrl neki mostič, vojak in vozovi in tudi midva sva prisiljena bresti po pol metra globokem blatu. Kdor je že bil v Srbiji in v Bolgariji, naju bo razumel. V mestecu samem so odprli še le zadnje dni nekaj gostilen. V njih pa se dobi le slabo vino in črna kava. Prehranjev je za razvajen želoдец zelo, zelo težavna in pomankanje slehernega komforta naju najbolj sponja na kruto vojsko.

Včeraj so odšli zopet rekruti na vzhod, mlada, 18 let stara generacija, ki naj podkrepi okupacijsko armado. Žilavi mladi fantje so peli in se smejali. In zdi se nam, da zelo verujejo v „kismet“ in usodi že prepuščajo najdaljno skrb za-se. Opazovanje Bolgarov je zelo zanimivo in Vam o tem še kmalu tveč sporočimo.

Od vojske itak ne zvemo ničesar in je vsaka vest, ki dospe do nas, zelo zakasnela. Čujeva le, da se zelo širijo infekcijske bolezni in da bo de uprava po možnosti ustavila transport ranjencev v domovino, dokler obstoji nevarnost razširjanja. Zdi se, da to že čutiva v najinih bolnišnicah, ali pa je temu kriv razbit mostič.

Zdravniki prihajajo skoro vsak dan, Belgijci, Rusi, Rumunci. V kratkem času bo Bolgarska izvrstno preskrbljena z zdravniki. Nama se marsikaterikrat poželi domov, vendar hočeva vstrajati še tako dolgo, dokler ne dobiva dobrih naslednikov.

Bodoča meja.

London, dne 5. decembra: Iz Zofije se poroča, da bodeta tvorile mejo med Turčijo in Bolgarijo reki Marica in Ergene. Čorlu bo bolgarska meja postaja.

Slovenec padel pred Skadrom.

V bojih pred Skadrom je bil ranjen slovenski akademik Lipar, ki je, kakor smo poročali, v črnogorski armadi kot prostovoljec. Sedaj je v bolnici v Podgorici. Lipar bo okrevaj.

Solunski plen.

Atene, dne 2. decembra: Oficijozno se poroča, da znaša število v Solunu ujetih turških vojakov 25.000, poleg njih pa še 1000 častnikov. Zaplenjenih je bilo 70 topov, 30 mitraljez, 1200 konjin 75.000 pušk.

Srbski vojak.

Anglež Norregaard piše o srbskem vojaštvu sledeče:

„Več let sem bil častnik in videl sem čete osmih različnih narodnosti v vojni, zato si prilasčam pravico, da izrečem sodbo o armadi, ki sem ji pridelen. Srbska artilerija je nad vse izvrstna. Srbski topovi so izvojevali prvo odločilno bitko pri Kumanovu in tudi v naslednjih bitkah ni le srbska artilerija izdatno podpirala pehoto, temveč je vedno in vedno pregnala sovražnika iz njegovih postojank in ga pognala v beg. Moštvo zna postopati s topovi in doseže z njimi, kolikor se sploh more doseči. Zlasti se odlikujejo srbske čete v neposrednem streljanju, to je zmognost, ki jo je mogoče doseči le z izkuštvom in trajnimi, resnimi vajami. Ravno v tem so silno nadkriljevali Turke.

Glavna moč armade je seveda v pehoti. Pri pehoti razpolagajo Srbi s pogoji, kakor skoraj nobena druga srednje-evropska država. V celoti je ta srbska armada kmečka armada, z vsemi prednostmi in neugodnostmi, ki so lastne vsaki taki armadi. A v tej vojni so brezdvomno prevladovali prednosti. Moštvo je krepke in jedrovite rasti, vztrajno in odporne ter ne podleže najhujšemu pomanjkanju. Že od doma so izborni strelci in v vojaški službi se pa seveda še bolj izurijo. Pri paradi bi seveda srbski regiment ne kazal najlepše slike, a v vojni so zato na svojem mestu in presenečajo zlasti z vztrajnimi marši. Ne da bi ravno na en dan dosegli izreden rekord, ali celotni uspeh je, ki zasluži z vojaškega stališča najvišje priznanje. Od dneva, ko so prve čete prekoračile mejo in dospete pred Solun in B-tolj, so prehode čete v treh tednih vsak dan po 22 kilometrov, v številnih dnevih počitka in bitk. Na take uspehe bi bila lahko ponosna vsaka armada. A še večje vrednosti so pa zaradi tega, ker ni bilo skoraj nikjer mogoče pošiljati živila in municije po železnicah. Češče so bile skrajno slabe, vreme kar se da neugodno: dež, sneg, led.

Nekaj izrednega je bil pohod čet pod poveljstvom generala Jankoviča, ki je šel s tretjim armadnim zborom čez divje, zasneženo karadaško pogorje, katero si doslej niso upale prehoditi še nobene čete. To je bil pohod, ki ima v zgodovini vojn malo primerov. Srbi so ga lahko izvršili, ker so čete, le kar se tiče prehranjevanja in oskrbe, zadovoljive z malim, kakor ne kmalu kaka evropska armada. Hodijo in se bojujejo dneve in tedne, ne da bi jedle kaj drugega kakor kruh, zaradi tega lahko hitreje prodirajo, ker so neodvisni od provijančnih kolon. Srbi so pogumni, kakor ne bi sploh ničesar vedeli o smrti. Srbski naskoki so bili tako junaški, da se prav lahko primerjajo z najdrzejšimi naskoki Japoncev ob času rusko-japonske vojne.“

Kosovo polje.

Kosovo polje je kotlina, ki meri 6500 kvadratnih kilometrov. Na jugu tvori mejo Sara planina, na zahodu in severu severo-albanske Alpe, z vrhovi Rogozna in Kopavnik, na vzhodu pa Črnagora. Posamezne točke teh gora so 2000—3000 metrov visoke. Djarčka planina deli vso kotlino v dva dela, katerih eden je pravo Kosovo polje. Drugi je pa Metoja.

Kosovo polje ni ravnina, ampak valovit svet. V dolžini meri 30 kilometrov, v širini pa 16 do 18 kilometrov. Njegova nadmorska višina znaša 600 m. Metoja pa je 40 kilometrov dolga in 20 kilometrov široka.

Kosovo polje namaka Sitnica, ki se izliva v Jbar, ta pa v Moravo in z njo v Črnomoerje. Vode iz Metoje: Pečanska Bistrica, Dečanska Bistrica se stekate v Drin, ki se izliva v Jadransko morje.

Pod turško vlado je tvorilo Kosovo polje poseben vilajet (namestništvo), ki je obsegal šest sandžakatov (okrajev), namreč: prištinski, skopeljski, prizrenski, pečanski, sjeniški in pleveljski.

Najvažnejši kraj na Kosovem polju je mesto Priština (18.000 prebivalcev). V Prištini so nekdanj stolovali srbski kralji. Blizu Prištine stoji znani samostan Gračanica. Nad Mitrovico se nahajajo razvaline slavnega gradu Zvečana, ki je služil srbskim kraljem za stolico.

Metoja ima tri večja mesta: Peč, Djakovico in Prizren.

Peč (15.000 prebivalcev) stoji po svoji volni in usnjarski obrti. Nedaleč od Peči so razvaline samostana Studenica. Slavni samostan Dečani, ki sta ga pozidala srbska kralja Stefan in Dušan, pa stoji 15 kilometrov proč od Peči.

Djakovica (25.000 prebivalcev) izvažja sadje, žito, usnje in orožje.

Prizren (40.000 prebivalcev) je videl nekdanje lepe dneve, ko so imeli v njem srbski kralji svojo prestolnico. V Prizrenu izdeljujejo zelo fino usnje, in iz različnih kovin nakrasnine za ročaje nožev, mečev itd.

Prebivalstvo Kosovega polja in Metoje je jako mešano. Na Kosovem polju, v Prištini in Metoji prebivajo Srbi. Moralno in politično prvenstvo imajo Albanci, ki so se pomohamedanili; Albanci silno sovražijo krščansko vero in slovanski jezik. Posestniki in obrtniki so večinoma Turki (Osmantije). A srbski poturice so divji ljudje. Pravoslavni Srbi so siromaki. Pravoslavni Bolgari se odlikujejo po pridnosti in slove kot vrtnarji. Katoliki so trgovci in pa delavci. Cincari (Kucovalahi, romanskega pokolenja) so se posrbili, bavijo se s trgovino in obrtjo; in

znani so kot izvrstni zidarji po vsem Balkanu. Leta 1864 so tukaj naselili Čerkeze, da bi izpodrinili srbski življenj. Čerkezi žive v veliki revščini. Po mestih se nahaja tudi nekaj španjolskih židov.

Kosovo polje je bilo že ob času Rimljanov obljudeno. Med leti 610—640 so se tukaj naselili Srbi. Tedaj je Kosovo polje spadalo k srbski pokrajini Raši. Nekaj časa je bilo pozneje Kosovo polje v rokah Bolgarov in nato Bizantincev. Koncem XI. stoletja so se polastili Kosovega polja Srbi. Stefan Nemanja je dobil del Kosovega polja. Stefan Uroš je razširil svojo oblast že tudi deloma po Macedoniji in Albaniji. Stefan Dušan (1331—1355), najslavnejši srbski vladar, se je polastil vse Macedonije, Tesalije in Albanije; za svojo prestolnico je izvolil Prizren in Skoplje.

Politični pregled.**Državni zbor.**

Pretečeno sredo in četrtek ni imela zbornica plenarnih sej, pač pa so zborovali razni odseki: justični, finančni, brambni in še drugi.

V justičnem je bila v razpravi zakonska predloga o vojnih dolžnostih. Položaj je bil, kakor izvajamo na drugem mestu, do večeraj zvečer zelo resen in napet. V justičnem odseku tudi ni šlo vse tako gladko, kakor je zahtevala vlada. V sredo je govoril tam med drugimi tudi dr. Laginja. Večeraj je pa govoril med drugimi tudi dr. Žitnik. Ob koncu se je je bila večeraj sprejeta vladna rekrutna predloga.

V finančnem odseku je predložil poslanec dr. Steinwender v sporazumu z vlado mali finančni načrt, po katerem bi se naj zvišala zganjatina na 1 K 60 vin., pričenski s 1. svečanom 1913. Nadalje naj bi se zvišala osebna dohodnina od dohodkov nad 10.000 kron. Tudi tantieme, ki presegajo 5.000 K, bi se naj obdažle. Tudi samce se hoče obdačiti. S temi višjimi dohodki naj bi se pokrili izdatki, ki so v zvezi s službeno pragmatiko in bi se naj nekoliko pomagalo deželam. Večina odseka je sklenila, da prične odsek razpravo o teh predlogah.

Danes ima zbornica zopet plenarno sejo.

Pe plenarni seji pa bodo imeli razni odseki zopet seje.

Raznoterosti.

Katoliško tiskovno društvo v Mariboru bo te dni razposlalo svojim članom društveni koledar za leto 1913. Ako bi se bilo koga pomotoma prezrlo, naj blagovoli koledar reklamirati.

Iz šolske službe. Suplentinja pri Veliki Nedelji Alojzija Lebar je imenovana za stalno učiteljico istotam. — Stalna učiteljica na Spodnji Poljskavi Marija Goričan je imenovana za učiteljico v Pristovi. — Provizorična učiteljica pri Sv. Florijanu Fr. Grile je postala definitivna istotam. — Nadučitelj pri Sv. Stefanu (šmarski okraj) Pavel Flere je imenovan za nadučitelja v Letušu. — Provizorična učiteljica v Mozirju Helena Goričan je imenovana za stalno učiteljico istotam. — Provizorična učiteljica v Zagorjeh Amalija Gnus je imenovana za stalno učiteljico istotam. — Stalni učitelj in šolski vodja v Kapelah Jožef Huber je imenovan za nadučitelja istotam. — Nameščena je pomožna učiteljica ročnih del v Ribnici Marija Iglar za učiteljico ročnih del istotam. — Prestavljena je stalna učiteljica v Šmartnu pri Slovenjgradu Marijana Vrečko. — Na štiri-razredni mešani šoli v Krčevini pri Mariboru je razpisano mesto učiteljice: prošnje do dne 31. decembra.

Iz justične službe. Prestavljen je okrajni sodnik Franc Wazac iz Kirchbacha v Radgono. Sodnik dr. Franc Pichler je prestavljen iz Metlike v Maribor, sodnik J. Kralj je dobil mesto sodnika v Metliki, sodnik Milan Geršak v Ljubljani je imenovan za okrajnega sodnika v Velikih Laščah in okr. sodnik Robert Arzt-Ruiz je imenovan za okrajnega sodnika v Radgoni.

Nadškof predsednik republike. Kongres ljudovlade (republike) Hajti (Santo Domingo) je, kakor se glase poročila, izvolil namesto odstopivšega predsednika Elajio Viktoria nadškofa Nonela za njegovega naslednika. Da se novemu predsedniku olajša mirovna misija, ki bi jo naj izpolnil na tem otoku, ki je torišče vednih političnih nemirov, so že ustavili vse obstoječe sovražnosti. Tudi je že izpuščenih mnogo političnih ječnikov. Nadškof Nonel je bil rojen leta 1862 na omenjenem otoku in je od leta 1906 nadškof na Santo Domingo.

Zadružna zveza v Mariboru priredi okrožne zadružne shode in sicer v četrtek, dne 12. t. m., v Celju, v nedeljo, dne 15. t. m., v Gornji Radgoni, v četrtek, dne 19. t. m., v Mariboru in zadnji okrožni zadružni shod v tem letu v Št. Lovrencu na Drav. polju. Vršila se bodo tudi gospodarska predavanja v Središču, Zalcu itd.

Socialnim demokratom za klobuk. Žalostno slovo sodruga Etbina Kristana iz Amerike. Kakor že znano, je bil napravil socialdemokratski voditelj E. Kristan potovanje po Združenih državah. Z ključno zborovanje tega „tourneja“ v New-Yorku je bilo zelo klaverno „Amerikanski Slovenec“ od dne 22. novembra prinaša sledeči dopis o tem poslovnem predavanju: „Dne 17. novembra je imel Kristan tukaj v New-Yorku zadnje pridigo, ker se te dni pada nazaj, odkoder je prišel na delavske stroške, — na

Kranjsko. Lepe spomine nese v stari kraj; kako prijetna je bila že vožnja do Amerike, kako lepo priliko je imel dvoriti na ladiji nežnemu spolu in je vsled tega veselja moral občutiti še sladkosti slovitoga Ellis Islanda. Pa na take pege nezdod se pač lahko pozabi v zavesti, da je sedaj Amerika rešena in gorje kapitalistom čez štiri leta, takrat zasedejo po Kristanovem zasluženju že socialistično vlado. Saj je na shodu tukaj se „zazeksal“ da ne neha prej, kakor da vidi uresničenje svojih naukov. Socialisti! Rešitev je blizu! Človeško življenje je kratko in E. Kristan ne bode večno živel, predno pa zatisne oči, bodete imeli raj na zemlji. Srečne se lahko štejemo mi, ki živimo v časih Kristana, kateri bode storil preobrat sveta. Solnce in luna bosta vshajala na zahodu in tam kjer je sedaj jug, bode potem sever. Socialisti se bodo vozili v zlatih kočijah, v katere bodo namesto konj vpreženi kapitalisti. Denarja bode kakor toče, jedli bode mo kapune in pili šampanca. Tega si je Kristan želel tudi v nedeljo v svojem govoru. Vse to si lahko Kristan že preje privoščil, saj je prejel lepe denarce od še nerešenih duš, ki slepo verujejo v odrešenika Kristana. Udeležba pri predavanju je bila zelo mala, vseh udeležencev se je naštel od začetka 34, proti koncu poldrugo uro trajajočega govora jih je bilo nekaj nad — 40. Od teh pa je bilo 12 Slovencev, naših mož, razun jednega, nekega Primožiča, kateri je edini izmed Slovencev govorniku ploskal, drugi so bili Srbi in Hrvatje. Govora skoraj ni vredno tukaj ponavljati, saj je povsod vedno jeden in isti, od Adama do kapitalistov in njih slug, med katerimi se seveda tudi nahaja njegov avstrijski vladar Franc Jožef. Te je treba premagati ter iz prsij izruvati vse, kar se pravi vera in ljubezen, te ni potreba v socialni državi, in ker tam ostane mesto prazno, bode na to mesto prišlo nekaj drugega, kar pa Kristan sam ni vedel povedati kaj, najbrže svinjina s kislim zeljem. Po končanem Kristanovem govoru se oglasi k besedi reverend Murn in ko ga je ta začel nekoliko trje prijemati, mu je predsednik vzjel besedo. Nato je še kričal nekaj časa Kristan, potem neki Srb in kakor se spodobi, nazadnje tudi predsednik shoda v hrvaškem jeziku mlo obžaloval, da je tako mala udeležba in poprosil, če hoče dati kedo kaj vboigame Kristanu, na to je bil shod zaključen. Ko je potem eden izmed naših vprašal predsednika, zakaj nam niso pustili govoriti, je odgovoril, da ni bilo več časa. Verjamem, bali ste se luči, ker v temi laglje odirate delavca trpina.“ — Kristanu se je pri širjevanju rudečega evangelija zelo slabo godilo.

Avstrija — ne boj se! Vstal je junak, ki te bo branil vseh nesreč in neprilik. To je ptujski Linhart. V nedeljo je pod pokroviteljstvom očeta Orniča zbral nekaj ptujskih špisarjev ter nekaj zapeljanih kmečkih ljudi ter jim je govoril o „patriotizmu“ štajercijancev, o „proti-avstrijskem“ duhu slovenskih strank in o mnogih drugih sličnih neslanostih. Ne spleča se Linhartovih otrobevezarij registrirati, in tudi nič ne protestiramo, ker se je bahal, da govori v imenu slovenskega ljudstva. Cela nemškutarška stranka z Linhartom vred je tako otročje smešna, da bi bilo res škoda, izgubljati radi njenih malopomembnih zborovanj besede. Ne moremo si pa kaj, da ne bi čestitali merodajnim našim nemškim krogom, ker vstajajo Avstriji taki rešitelji, kakor je Linhart, ki je iz revolucionarnega socialdemokrata v zelo čudnih (hm!) potih prijadral med ptujске štajercijance. Bolj kakor v kakem drugem slučaju velja v tem za našo državo prošnja: O Bog, varuj me takih prijateljev, sovražnikov se bom že samal!

V „Slogi“ zadnjega tedna napada Šegula radi cesarjevega nagovora pri delegatskem cerčju g. dr. Korošca. Nočemo stvarno odgovarjati, ker bo to storil dr. Korošec sam, ako se mu bo zdelo potrebno. Toda čudno je za naš duhovnike na vsak način, da sme duhovnik napadati javno duhovnika.

Glavni dobiček „Slovenske Straže“ bi bil rad imel „Slovenec“ od dne 4. t. m. piše: Danes popoldne se je zglasil v pisarni „Slovenske Straže“ neki Gregor Leban, doma iz goriške okolice in izročil srečko „Slovenske Straže“ št. 67.932 s prošnjo, naj se mu izplača glavni dobiček v vrednosti 5000 kron, ki ga je zadela navedena številka, če le mogoče v denarju. Uradnik, ki oddaja dobitke, je na prvi hip opazil, da je številka na srečki popravljen. Rekel je „srečnemu“ možu, naj nekoliko počaka, da bo šel vprašati, če mu sme izplačati dobiček v denarju. In uradnik je nato odšel iz pisarne, zaklenil vrata za seboj in poslal po stražnika. Med tem pa si je še „srečni“ Leban v pisarni prižgal cigareto in prav zadovoljno pušil v njej, da bo dobil kar celih 5000 kron. Zato se je zelo začudil, ko se je vrnil uradnik in mu rekel, da mu on na to srečko ne more izplačati denarja, ker se je za glavni dobiček že oglašila lastnica prave srečke, izplačal pa mu bo ta dobiček gospod, ki takoj pride. V tem hipu je vstopil stražnik in odpeljal Lebara vživat „glavni dobiček“ v zapor.

„Zarja.“ Slovensko katoliško akademsko tehniško društvo „Zarja“ v Gradcu ima danes, dne 6. t. m., ob 8. uri zvečer, v društvenih prostorih svoj redni občni zbor s sedečim sporedom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Čitanje zapisnikov bratskih društev. 3. Poročilo odborovo. 4. Izprememba odbora. 5. Sprejem novih članov. 6. Slučajnosti.

Podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaju so v času od dne 13. do dne 30. novem-

bra 1912 darovali: 100 K: Josip Ivančič, profesor v Gorici; 30 K: Alojzij Vodnik, kamnoseški mojster v Ljubljani; 25 K: dr. Josip Stare, c. kr. fin. prok. v pokoju v Ljubljani; po 20 K: dr. Vladimir plem. Globočnik, sekcijski načelnik na Dunaju, eksc. dr. Francšek Sedej, knez in nadškof v Gorici, Anton Susič, c. in kr. polkovnik v Celju; 15 K: dr. Fran. Jurtela, odvetnik v Ptuj; po 10 K: Josip Stritar in P. Gasparin, oba c. kr. profesorja na Dunaju, I. Hutter, katehet na realki v Celovcu, Josip Mejač, nadrevident južne železnice na Dunaju, eksc. dr. Mihael Napotnik, knez in škof lavantinski, dr. E. Bretl, zobozdravnik v Ljubljani, dr. Valentin Stempihar, odvetnik v Kranju, Anton Mladic, okrajni sodnik v Šmarju pri Ješah, Edmund Kavčič, trgovec, dr. Anton Svigeč, odvetnik, oba v Ljubljani, Fran. Žužek, c. kr. nadinženir v Gradcu, dr. Josip Spešič, zdravnik v Središču, Ivan Markoč v Trstu in Josip Zupan, dekan, Dožina p. T.; po 8 K: dr. Karl Pauer in Franc Kolenc, oba c. kr. dvorna svetnika v Gradcu; po 6 K: Rajko Perušek, c. kr. profesor v Ljubljani, dr. R. Pipuš, odvetnik v Mariboru; po 5 K: Fr. Cerar, tovarnar v Domžalah, dr. Juro Hrašovec, odvetnik v Celju, Fran. Berlin, c. kr. sodni svetnik v Kranjski gori, Josip Berliše, trgovec v Rogatecu, Norbert Zanier, veletržec v St. Pavlu pri Preboldu, Vladko Ternovec v Trstu, Josip Smodej, notar v Velikih Laščah, Franjo Oset na Vrnskem, dr. Andrej Kuhar, c. kr. notar v Trebnjem; 4 K: Teodor Hribar, trgovec v Gorici; po 3 K: dr. Josip Tominšek, gimnazijski ravnatelj v Mariboru, Valentin Kopitar, upravitelj „Slovenskega Naroda“ v Ljubljani; po 2 K: Anton Kolar, župnik v St. Ilju pri Velenju, Matej Ražun, župnik, St. Jakob v Rožu, dr. Stefan Rajh, odvetnik v Ribnici, dr. Tomaž Romih, ravnatelj meščanske šole v Krškem, Alojzij Bizjak, notarijski kandidat, Kranj. Vsega skupaj 509 K. — Društveni odbor potrjuje z iskreno zahvalo prejem tega zneska in spominja rodoljubno slovensko občinstvo, da trpe naši dunajski dijaki razum vsled beže in draginje, v novejšem času tudi vsled svoje narodnosti. Darove sprejema prvi blagajnik: dr. Stanko Lapajne, dvorni in sodni odvetnik na Dunaju, I., Bräunerstrasse 10.

Obramba države in padanje števila porodov na Francoskem. Med tem, ko se opaža neomaltuzianizem, nauk o umetni omejitvi plodovitosti, že v vseh kulturnih državah, ne samo med mestnim, ampak že tudi med kmečkim prebivalstvom, je zavzelo to gibanje posebno na Francoskem že tako obliko, da dela zelo resne skrbi za obrambno moč Francije. Povodom posvetovanj o kaderskem zakonu je opozoril predsednik komisije armadnega stanja Reinhard na posledice množčnega se „ljudskega samoumora“, kakor je neomaltuzijanizem nekoč ob priliki imenoval Roosevelt. Število rojencev moškega spola, katero je pred 40 leti še znašalo 494.000, je padlo sedaj že na 400.000 in še vedno pada. Število vojaških novincev je leta 1893 znašalo še 343.000, a sedaj pa znaša le 301.000, število potrjenih vojaških novincev je znašalo leta 1904 še 238.000, a znaša sedaj le 215.000. Na podlagi padanja števila novorojencev se lahko izračuna, da bo leta 1927 znašalo število v vojske potrjenih samo še 196.000. Z drugimi besedami, — Francija je zgubila leta 1908 18 bataljonov, l. 1912 94 bataljonov, in bo zgubila leta 1921 110 bataljonov in leta 1928 celo 154 bataljonov. V očigled temu položaju, je opomnil Reinhard, obstoja le ena edina odpomoč, namreč da se opusti formacija rezervnih čet, ker bi se sicer v slučaju vojske vključ vseh hrabrosti ne peljale čete k zmagi, ampak v mesnico.

Štajersko.

Mariborske novice.

Nagla smrt. Jurij Nerat, 54 let star, znan alkoholiker v Mariboru, ki je vsak teden cel svoj zaslužek čez nedeljo zapil, je pretečeno soboto zvečer zopet enkrat po stari navadi popival, dokler ga niso njegovi prijatelji zavlekli pijanega domu na stanovanje. Ker se pa Jurij Nerat še do ponedeljka ni vzbudil, oziroma ni k zavesti prišel, so poklicali rešilni voz, kateri ga je odpeljal v bolnišnico, kjer je pa še tisti dan zvečer umrl, ne da bi se bil zavedel.

Za dijaško kuhinjo v Mariboru so darovali naslednji p. n. dobrotniki in dobrotnice: Herzog, nadučitelj, nabral v veseli družbi povodom blagoslovljanja kapele na Erlavi, 8 K 20 v; Zacherl, učitelj, nabral na zlati gostiji Vida in Marije Pavličič 6 K in na gostiji Frica in Katicice Zadravec 6 K 30 vin.; Mohorjani pri Sv. Križu na Murskem polju 26 K 30 v; Šimonc, kaplan, 3 K; Ana Lašič v Središču nabrala med Središčani štiri vreče krompirja. — Vsem dobrotnikom in dobrotnicam stoteri Bog plati!

Porotne obravnave. V ponedeljek, dne 2. t. m., je bil zaradi hudodelstva uboja lastnega otroka obsojen Stefan Znidar iz Hošnice na šest let težke ječe. — V torek, dne 3. t. m., se je pa zagovarjal pred poroto Franc Čuš iz Gajove zaradi uboja. Porota mu je prisodila pet let težke ječe. — V sredo je pa bil zaradi hudodelstva poneverjenja obsojen Anton Rakuša na sedem mesecev težke ječe. — V četrtek je stal pred poroto Martin Matajc, posestnik v Muracih, zaradi umora lastnega očeta. Porotniki so zanikali enoglasno vprašanje umora, potrdili

pa so dodatno vprašanje glede uboja. Matajc je bil obsojen na sedem let težke ječe. — S tem je bilo porotno zasedanje zaključeno.

Profesor dr. A. Medved, naš slavnostni in priljubljeni govornik in odlični rodoljub, obhaja danes svoj 50. rojstni dan. Pridružujemo se gotovo želji njegovih mnogoštevilnih prijateljev, častilcev in učencev, če mu kličemo: Se mnogo let!

Solska kuhinja v Krčevini. Prepotrebna šolska kuhinja v Lajtersperg-Krčevini, katero vodi že več let preblaga gospa baronica Twickel-ova, se je zopet otvorila dne 2. decembra. Vsak dan dobiva tukaj nad 250 ubogih otrok toplo kosilo. Prijatelji šolske mladine se prav uljudno prosijo, da se tudi letos spomnijo tega človekoljubnega podjetja.

Silvestrov večer v Ruški koči. V torek, dne 31. t. m., priredi skupina hribolazcev Silvestrov večer v Ruški koči na Pohorju. Podrobnosti se izvejo pri g. Brunon Rotterju v Mariboru.

„Slovenska Straža“ ima v ponedeljek, dne 9. t. m., svoj običajni družinski večer pri gospodu Jos. Kirbišu.

Celjske novice.

Občni zbor Slovenskega katoliškega političnega društva v Celju, ob enem politično zborovanje, se vrši v nedeljo, dne 15. t. m., dopoldne ob pol 9. uri v salonu hotela „pri belem volu.“ Govorili bodo poslanci dr. Korošec, Terjav in dr. Benkovič.

Ptujske novice.

Zanimivo predavanje. Na prošnjo ptujske Narodne čitalnice bo predaval v nedeljo, dne 15. t. m., gospod vseučilišni profesor dr. Matija Murko iz Gradca o balkanskih narodih. Zanimanje za to predavanje je že sedaj zelo veliko, to tem bolj, ker je gospod predavatelj naš rojak, znan po svoji učenosti. Da se omogoči udeležba tudi kmečkemu ljudstvu iz okolice, se vrši to predavanje popoldne ob pol 4. uri in sicer v veliki dvorani Narodnega doma. Prepričani smo, da pridejo poslušati zanimivo predavanje tudi gostje iz Maribora, Ormoža, Slov. Bistrice, Središča itd., ker je železniška zveza zelo ugodna. Odbor Narodne čitalnice vabi vse narodnjake k mnogoštevilni udeležbi.

Stajerčijanski shod. Pretečeno nedeljo je sklical Orniš shod, na katerem je govoril on sam nemški, potem pa znani „Slovenec“ Linhart o svojem razmerju do Avstrije. Zatrjevali so na tem shodu svojo zvestobo Avstriji, hoteč s tem udariti po Slovincih. Da se spozna patriotizem teh ptujskih Nemcev, navajamo sledeče: 1. Povsod slišiš na Ptuj, posebno pri mladini, prepevati in tuliti „Die Wacht am Rhein.“ Čivkajo jo že otroci, ki še komaj znajo govoriti, piskajo na piščalke fantke, ob vsaki priliki prepevajo prusko himno po gostilnah, ko je alkohol storil svoj učinek. Ali je „Die Wacht am Rhein“ avstrijska himna? Odkod to navdušenje za to pesem že pri mladini?! 2. Ko so letos ptujski Nemci imeli nabor, so ti vojaški novinci zvečer priredili nekaj obhod po mestu, pri katerem so ostentativno prepevali: „Die Wacht am Rhein!“ 3. Ptujski mestni očetje so eno glavnih ulic, Kirchgasse, prekrstili v — Bismarckgasse; ali so to storili iz navdušenja do Avstrije?! 4. Na Ptuj deluje prusovski pastor g. Winkelmann, kateremu so v zadnjem času priskrbeli avstrijsko državljansko pravico. Vprašamo: ali bo Prus navduševal za Avstrijo? Nas Slovence se hoče pred svetom začrniti, a nemške besede so in pa ostanejo samo besede, ker jim sledijo le — prusovska dejanja!

Ptuj. Ni grših bitij, kakor so Judeži izdajalci, zato je ni ostudnejše stranke, kakor je izdajalska Stajerčijanska stranka. In ta stranka grdih poturic blati zdaj slovensko ljudstvo kot državi in vladarski hiši sovražno, sebe pa postavlja za glavni stebel države. Če človek ne bi bil wajen teh hinavcev, bi ga lahko kap zadela, če sliši kaj takega. Cigan tudi na druge kaže kot tate, ko je sam okradel hišo. Izdajalska, Avstriji in vladarski hiši nasprotna in sovražna je Stajerčijanska stranka. Zato se nastavlja v vseh Stajerčijanskih gnezdih pruske protestantske pastore, da se pripravljajo po njih ljudi pod pretyezo vere za protestantsko prusko vladu; da dajo duška svojim proti-avstrijskim čuvstvom, slavijo pruskega državnika in sovražnika Avstrije Bismarcka, imenujejo po njem ulice in trge in mestni fantalini nosijo ne morebiti podobe našega cesarja, ampak Bismarckove, še brke si po pruskem načinu sučejo. Izvolji so si poslanca, čegar stranka je v našem državnem zboru klicala: „Živijo Hohenzollernci!“ Pri raznih slovesnostih ti ljudje ne pojejo naše cesarske pesmi, ampak „Die Wacht am Rhein“; celo šolarji boljše znajo to zadnjo, kakor pa cesarsko pesem: izobešajo namesto cesarskih vsenemške zastave (frankfurtarce). In taki ljudje naj učijo naše slovensko ljudstvo, ki je cesarju najzvestejše ljudstvo, kar je tudi na najvišjih mestih znano, zvestobe do države in cesarja?! To je že vrhunec hinavščine! Če ne gledamo mirno in grajamo izdajalstvo Stajerčijanskih voditeljev, če ne pustimo zastrupljati našega ljudstva od njih, če ne bomo dovolili, da bi take vrste ljudje tlačili in izžemali slovensko ljudstvo, če zahtevamo pravice, ki so nam po cesarju v postavih zajamčene, na katere pa se Stajerčijanski gospodje ne ozirajo in jih žalibog vlada pri tem še podpira, je to naša dolžnost, ker to zahteva korist države in naša korist. Nasprotniki države pa so ti isti, ki teptajo cesarske postave in jih ne izpolnjujejo, kakor to delajo pri nas nemškutarji!

Drugi kraji.

Sv. Peter niže Maribora. Franc Ribič, viničarski sin v Metavi, se je pretečeni ponedeljek vsretil po neprevیدnosti z revolverjem v levo roko. Ker mu je kroglja obtičala v roki, je takoj odšel v mariborsko bolnišnico, da mu tam potom operacije odstranijo kroglo.

Hoče. Uljudno vabimo vse zavedne Hočane na občni zbor Katoliškega bralnega in gospodarskega društva in podružnice „Slovenske Straže“, ki se bo vršil v nedeljo, dne 15. t. m., ob 3. uri popoldne v gostilni Rojko. Na dnevnem redu bo poročilo odbornikov, poučni govori in petje. Članice Dekliške zveze, Orli in drugi, moške in žene, pridite v obilnem številu. Pregledali bomo svoje dosedanje delo in si začrtali nova pota, po katerih bomo hodili. — Odpora.

St. Lenart v Slovenskih goricah. Posojilnica pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah, registrirana zadruga z neom. zav., uljudno naznanja, da prekine svoje uradovanje radi sestave letnih računov, od dne 15. decembra 1912 do dne 3. prosinca 1913.

Jarenina. Andraž Plavec, viničar v Jarenini, je pred par dnevi rezal rez za živino. Ko je delo dokončal, je stopil iz podstrešja na škedenj, pri tem pa je nesrečno padel in si je strl desno nogo.

Spodnje Grušovlje v Savinjski dolini je darovalo za „Rudeči križ“ 15.70 K.

St. Jurij ob Taboru. Marijina družba priredi v nedeljo, dne 8. t. m., po večernicah v cerkveni hiši evharistično slavnost. Vstop prost.

St. Jurij ob Taboru. Za „Slovensko Stražo“ so nabrali in darovali: Franc Kudar iz Čemšenika 4 K, Pavla Vrankar iz Ojstriške vasi 7 K, Anton Debelak iz Braslovč na sedmimi po umrli Matiji Markošek 7 K 14 v, na gostiji Cestnik-Lukman 10 K 50 vin.

Teharje. V nedeljo, dne 7. t. m., bo v jutro skupno sveto obhajilo Marijine družbe in telovajnega odseka. Popoldne ob priliki sprejema novih udov v Marijino družbo bo v kaplaniji prizor „Najlepši kinč“, deklamacije, govor in razdelitev d'plom. Vabljeni udje Marijine družbe in njih stariši.

Dol pri Hrašniku. V nedeljo, dne 15. t. m., po prvem cerkvenem opravilu bo v našem Izobraževalnem društvu predaval gospod Fran Žebot iz Maribora. Agitirajte za obilno udeležbo.

Sv. Pavel pri Prebojku. V nedeljo, dne 8. t. m., popoldne po večernicah, se vrši občni zbor naše Dekliške zveze. Govorit pride tudi predsednik Zveze slovenskih mladeničev, Vek. Zajc. Pridite v obilnem številu.

Gornjegrajski okraj. Vabimo na zborovanje kmetijske podružnice za Zadrebško dolino, ki se vrši v nedeljo, dne 7. t. m., ob 9. uri dopoldne v Šmartnem v gostilni gospoda M. Remicha, po domače Rojten in ob 3. uri popoldne v Kokarjih v gostilni gospoda Josipa Pražnika, po domače Govek. Na obeh zborovanjih govori gospod Peršuh, živinozdravnik iz Braslovč o spolnih boleznih živine, njih zdravljenju ter o občnih določbah o kužnem zakonu. — Kmetje, pridite v prav obilnem številu na oba zborovanja.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Kmetijska podružnica Sv. Jurij ob Ščavnici priredi dne 19., 20. in 21. t. m. tečaj za kmetijsko knjigovodstvo. Zglasiti se je najpozneje do dne 15. t. m. pri podružnici ter vpslati 2 K za zvezke. Udeleženci čobe proste opoldanske obede. Mladina in gospodarji, udeležite se, ker zadeva je za kmečki stan velevažna ter se malokedaj nudi taka priložnost.

Vučjavas. Kmetijska podružnica v Vučji vasi priredi v nedeljo, dne 15. t. m., popoldne ob 2. uri, v šoli važno zborovanje. Gospod c. kr. okrajni živinozdravnik Franc Pirnat iz Slovenjgradca govori o prvi pomoči pri boleznih naših domačih živali. Kmetovalci, pridite.

Cezanjevci. Narodna šola v Cezanjevcih priredi na Štefanovo, dne 26. t. m., ob 6. uri zvečer v gostilniških prostorih gospe Marije Markovič svojo tombolo. Cenjena društva se prosijo, da blagovolijo to prireditve upoštevati. — Učiteljsko.

Mala Nedelja. V tekočem četju so se pri nas kar vrstoma dogajale nesreče. Požari so bili že na dnevnem redu. Misel, da bi se ustanovila požarna bramba, je kaj izvrstna. Le naprej! — Srčne kapi se je dogodilo tuči več slučajev. — Pred nedavnim časom je nek privarčrani Prekmurec z imenom Matajž zavratno umoril svojega očeta, za kar se bo zagovarjal pred porotnim sodiščem. — Dne 16. novembra je ubila podirajoča se bukev Martina Rakuša. — Dne 28. novembra, na večer okoli 9. ure, se je vračal Filip Bohanec, posestnik mline v Kuršenjih, iz gostilne in trgovine proti domu. Ker je bil pa seveda nekoliko pogledal v kozarec in je slučajno bila še tema kakor v rogu, je na stopnicah pod cerkvijo tako nesrečno padel, da je na licu mesta mrtev obležal. Pokojnik je bil 44 let star, močne narave, gibčnega govorenja in katoliškega mišljenja. Dvakrat je bil že v Ameriki. Bil je tudi občinski odbornik in vobče priljubljen mož. Zapušča ženo in dva nepreskrbljena otroka. Naj v miru počiva! Varujmo se alkohola! Dobro bi bilo, da bi se že nekaj ukrenilo proti temu zatiralec in morilec vseh narodov.

Šoštanj. Odbor Šaleške čitalnice v Šoštanju, ki je bil izvoljen pri XXXI. rednem občnem zboru, se je konstituiral sledeče: predsednik gospod Ivan Koropec, učitelj; podpredsednik gospod dr. Franc

Mayer, odvetnik; tajnik gospod Martin Vrečko, učitelj; blagajnik gospod Franc Vrečko, trgovec; gospodar gospod Ivan Senica, trgovec; odborniki gospodje: Alojzij Trobej, nadučitelj, Matija Zalar, lesni veletrgovec, Miloš Tajnik, učitelj; gledališki odsek: gospodje: učitelj Trobej, učitelj Lukman in učitelj Tajnik.

Kozje. Kozjani! Avstrija je zaradi vas v nevarnosti. Kako to? Ker se je med vami zbirala podpora za slovanske ranjence na Balkanu. Res grozno. Tako namreč sanjari in pisari v „Grazer Tagblattu“ neko dobro znano, a neznano revče iz vrste vaših „velenemških prijateljev.“ Tudi nad Sentpetrani se pohujšuje. Nam sicer nič ni mar, kdo da je dopisnik, tudi se ne zmenimo, če se znani kozjanski Sartory, kedaj vozi po St. Petru, kakor nam pove nekdo v „Slov. Narodu“, ki nekoliko odgovarja na dotično nesmiselno besedčenje v graškem listu, le to je škoda, da je povedal še premalo. Ne samo slovenski denar diši kozjanskim „nemškim patriotom“, o, tudi še marsikaj drugega, posebno tako-le kaj „za pojest“! O joj! Zdaj bo pa vse to šlo rakom živžgat; Pričakujemo namreč, da bo dotični nemški „patrijot“ v prihodnji številki graškega lista poučil sebe in svoje „nemške“ tovariše v Kozjem, da se od sedaj naprej ne strinja več z njegovim „patrijotičnim navdušenjem“, vsiljeva se med „veleizdajalsko“ slovensko družbo v Kozjem, če se da, zastoj piti, zastoj dobivati v slovenskih kuhinjah fižol, še rajši kako klobaso, najrajše pa seveda kakšen „ščekelc“ povojene svinjinne itd. No, če bi taki ljudje našo državo branili, bi je že glavno ne bilo več!

Koroško.

Rožek. Tu se je vršil dne 29. novembra t. l. pogreb Fil. Arnejca, po domače starega Blažeta, ki je svoj čas 13 let služil pod grofom Radeckijem v laški vojni. Doživel je zdravljen čil do zadnjih 14 dni, ko mu je opešal želodec, izredno visoko starost 91 let in 7 mesecev. Udeležil se je za svojega vojaškega življenja 20 bitk kot topničarski korporal v domačem, sedanjem 9. topničarskem polku. Kaj rad je pripovedoval o svojih doživljajih, zlasti o Radeckem in Itarji in o svojih velikih pohodih, ki so ga vedno peš, privedli do Osjeka, Dunaja, Inomosta, Pulja, Benetk in do Milana. Živel je zadnja leta kot prevzičkar pri svojem sinu, čvrstem našem somišljeniku gospodu Gregorju Arnejcu, mizarju v Rožeku. Pogreb je bil veličasten, kakoršnega Rožek še ni videl, udeležba ogromna. Veteransko društvo je rajniku poleg mnogobrojnih sorodnikov in znancev kot veleuglednemu očetu uglednega sina skazalo začetno čast z zastavo. Ko se je krsta spustila v grob, je trikrat zagrmel grom iz topiča in se je trikrat klonila zastava. Domači župnik je pokojniku govoril še prav ginljivo slovo.

Primorsko.

V Gradiški so položili temeljni kamen za novo učiteljsko z italijanskim učenim jezikom. V ponedeljek, dne 2. t. m., ob 1. uri popoldne, so položili v Gradiški ob navzočnosti tržaškega namestnika princa Hohenlohe temeljni kamen za c. kr. učiteljsko z italijanskim učenim jezikom. S tem je končan dolgotrajni boj goriških Slovencev z Italijani. Slovenci imajo c. kr. učiteljsko v Gorici. Ker stoje razni prenapeti italijanaši na stališču, da je Gorica italijansko mesto, so zahtevali, da se mora premestiti slovensko učiteljsko iz Gorice v kak slovenski kraj; pač pa naj bi stalno bilo v Gorici italijansko učiteljsko. Po dolgih bojih se je sedaj doseglo, da ostane slovensko učiteljsko v Gorici, italijansko c. kr. učiteljsko pa pride v Gradiško, ki je glavni kraj Furlanije.

Narodno gospodarstvo.

Vnovčevalnica za živino na Dunaju, ki je osnovana kot poseben oddelek Splošne zveze avstrijskih kmetijskih združenj, je za lansko leto 1911 izdala letno poročilo, iz katerega je razvidno, da je bilo po njenem posredovanju prodanih 133.650 glav živine v vrednosti 13.175.139 K. Med temi živalimi je bilo 4708 glav goveje živine, 129.360 prašičev, 335 ovac in 247 telet. Največ živine je vnovčevalnica prejela iz Galicije (946 volov, 36 bikov, 140 krav, 335 ovac in 123.731 prašičev, skupaj 125.178 komadov), iz Bukovine (177 volov, 6 bikov, 21 krav, 4217 prašičev, skupaj 4421 komadov) iz Nižje Avstrije (1468 volov, 103 bke, 405 krav, 224 telet in 300 prašičev, skupaj 2500 komadov), iz Gornje Avstrije (75 volov, 814 bikov, 195 krav in 23 telet, skupaj 1107 komadov); iz Štajerskega je došlo 6, iz Koroškega, 33, iz Češkega 85, iz Moravskega 231 in iz Primorskega 89 glav živine. Lansko leto je vnovčevalnica zelo napredovala, kar je razvidno iz naslednjih števil. Prodalo se je namreč: leta 1907 617 glav živine za 182.729 K, leta 1908 15.504 glav živine za K 2.998.270, leta 1909 14.595 glav živine za 2.347.043 K, leta 1910 22.740 glav živine za 3.960.908 K, l. 1911 133.650 glav živine za 13.175.139 K, skupaj 187.107 glav živine za 22.664.092 K. Pri tem je pripomniti, da je v letu 1907 vnovčevalnica poslovala samo zadnja dva meseca.

Stanje industrije v Avstriji. Iz industrijskih krogov se ponovno sliši jadikovanje, da naša industrija nazaj kaže baje vsled naše sedanje carinske in trgovinske politike, ki je po mnenju teh krogov strogo agrarnega značaja, in vedno glasneje odmevajo kliči: proč z agrarno carino! Proč z agrarno carinsko in trgovinsko politiko! Da se je vsled novega carinskega tarifa povzdignilo vse naše narodno gospodarstvo, že to samo popolnoma zadostuje, da se zamaše usta onim kričačem, ki venomer vpijejo, češ, agrarna politika v Avstriji je kriva nazadovanju naše industrije, da utihnejo oni hujskači, ki s praznimi tendencioznimi „klageri“ razburjajo prebivalstvo v prilog socialni demokraciji in z njo združeni večekapitalistični kliči. Klub industrijelecev je v svojem glaslu „Die Mitteilung“ z dne 21. nov. t. l. prostodušno dokazal velikanski napredek naše industrije na podlagi našega sedanjega carinskega in trgovinsko-političnega režima v naslednji tabeli, ki je popolnoma zanesljiva, ker je avtentična in jo priznavajo tudi v industrijskih krogih:

Leta	Število tovarn	Prirastek od prejšnjega l.
1901	11.809	
1902	11.954	149
1903	12.111	157
1904	12.735	624
1905	12.935	200
1906	13.089	154
1907	13.760	671
1908	14.260	500
1909	14.829	369
1910	15.443	614
1911	16.181	739

Potemtakem se je v poslednjih 10 letih, od leta 1901, zvišalo število tovarniških obratov za 4376, torej več, kakor za eno tretjino. Če se vzame petletno povprečno število v letih od 1901 do 1906 in od 1907 do 1911, znaša povprečni letni prirastek v prvih petih letih 257, v drugih pa 618 tovarn. Čisti letni prirastek števila obstoječih tovarn je torej povprečno od leta 1907 dvakrat tolik, kakor pred tem letom. K tej strogo statistični objavi le pripomnimo, da če bi bila naša industrija res na tako slabih nogah, kakor bobnajo v svet naši industriji, bi bil tako velik prirastek tovarn v poslednjih petih letih v Avstriji popolnoma nerazumljiv, ali bi vsaj bil izredna narodna budalost. O tem naj naši protiagrarni kričači mislijo in to naj vpoštevajo, pa bodo, če so le nekoliko pošteni, sami priznali vso neopravičenost svojih hujskarij.

MOJA STARA

izkušnja je in ostane, da za odstranitev poletnih peg, kakor tudi za doseg in ohranitev nežne, mehke kože in belega polta ni boljšega mila, kakor je svetovno znano Steckenperferd-milo, znamko Steckenperferd, od Bergmann & Co., Tetschen ob Labi. Komad stane 80 vin., dobi se v lekarnah, v drožerijah, v parfum. in sličnih trgovinah. Tudi se je zelo dobro obnesla Bergmanns Liliencreme „Manera“ za ohranitev nežnih, belih rok gospa; v tubah po 70 vin. se povsod dobi. 67

Razgled po svetu.

Vojna in igrača. Iz Londona pišejo: Balkanska vojna je tako zelo navdušila angleške otroke za vse, kar je z vojno v zvezi, da so morali izdelovalci igrač, ki so imeli za božič že velike zaplode igrač, v zadnjem trenutku zaposliti celo armado delavcev, da izdelajo nova naročila. Največji angleški tovarnarji so dobili te dni pred vsem naročila na vojne igrače. Igrača, ki jo že sedaj prodajajo, se imenuje „padeč Turkov.“ Bolgarski in turški vojak, oborožen z bodalom, si stojita nasproti. Če se navije enkrat pero, tedaj se pripravi Bolgar, da se vrže na Turka; če se navije trikrat drugo pero, tedaj se pa skuša Turek braniti. Končno pa pade majhni osmanski vojak na tla in zmagoviti Bolgar se vrže na njega. To igračo kupujejo sedaj na Angleškem v velikih množinah.

Zalosten izkaz. Med preteklimi osmimi meseci tekočega leta je bilo v Združenih državah severoameriških po ravnokar izkazanem poročilu rudarstvenega urada usmrčenih 1453 delavcev v premogovnikih. Izredno veliko število so povzročile katastrofe, ki so zahtevale vsaka mnogo žrtev. Od navedenih slučajev jih odpade 600 na Pennsylvanijo in 273 na West Virginio.

Razstava poštinskih znamk. Največjo razstavo poštinskih znamk, 300.000 znamk, vrednih 6.000.000 mark, je videti te dni v Londonu. Iz vseh delov sveta so prišli zbiratelji znamk, da si ogledajo to največjo razstavo, kar jih je bilo že doslej. Neizmerne vrednosti so izpostavljene pod steklom, čez noč jih dobro zapro. Najbolj občudujejo obiskovalci ploščo, s katero so bile vtisnjene Mavricijske znamke. To ploščo cenijo na 100.000 mark. Le še 27 Marvicjevih znamk imajo, od katerih velja par 70.000 mark. Posebno pozornost vzbujata zelena kitajska znamka za ekspresna pisma. Znamka ima štiri dele. Kdor odda na Kitajskem ekspresno pismo, dobi del te znamke, ostale tri dele shrani pošta in kdor bi hotel obdržati te tri dele, ga zadene ostra kazen. Angleški nabiralac

znamk Lovelace je dobil v času kitajske revolucije celotno znamko, edino, ki se nahaja izven Kitajske. Havajska unijonska znamka iz srede prejšnjega stoletja se ceni na 40.000 mark, rabili so jo havajski misijonarji in je zelo redka.

Pes z očali. Gospod Fray Cantrell v Lead-Hall je bil navdušen lovec. Imel je izvrstnega lovskega psa, plemenite pasme z imenom Fani. Lovec je zadnji čas opazil, da je Fani postajala, nazlic temu, da je izvrstno sledila, nekam nerodna. Njegovi lovski pohodi so bili zato v zadnjem času nekoliko slabše. Na vsak način ni bilo s Fani vse v redu. Lovec jo je opazoval in videl, da pada Fani vkljub vsej opreznosti, da se spodtika nad kameni in koreninami, da pada v vsako luknjo. Ako bi bila Fani lovec, tedaj bi mislil, da je alkohol vzrok njenemu kolebanju. Ali Fani je bila popolnoma trezna. Ali bo mar oslepela? Lovec jo je natančno opazoval in res videl, da ima Fani spremenjene oči. Popoldne se je odpeljal s Fani k slavnemu očesnemu zdravniku, ki mu je rekel: „Ne bo oslepela, ampak astigmatična je. Navaditi se bo morala očal.“ Fani se je res privadila. Naredili so ji posebne naočnike, katere so ji privezali za ušesi in steklo je bilo še posebej zavarovano. Ko je bila Fani oborožena z naočniki, je bila zopet izvrstna na lovu, kakor prej. Le sosedni psi jo gledajo z občudovanjem in s strahom, ker zgleđa naenkrat tako, kakor sitna guvernant. Kjerkoli se prikaže Fani, povsod stisnejo psi rep med noge in jo preplašeni odkurijo.

Kako stavijo v Ameriki. V Ameriki se sedaj povsod vidi mnogo ljudi, ki jih mora vsakdo smatrati za blazne. Bile so volitve, stavili so zaradi volitev. Amerikanci sploh grozno radi stavijo. Stavijo na vse, največ pa na izid volitev. Ravno tako je bilo tudi pri ravnokar skončani volitvi predsednika! Ko so se ljudje srečavali, si niso rekli: Dober dan, temveč: Na koga stavite? In stavlil je vsakdo. Stavili so za take zneske, da jih marsikdo sploh še ne more plačati. V takem slučaju se mu odpusti plačanje tega zneska, za kar pa mora napraviti kako drugo neumnost. Ali pa tudi kar naravnost za to stavijo. Kdor izgubi stavo, mora cel dan hoditi v kaki smešni obliki, popevati o sebi smešne pesmi, ali kaj sličnega. Policija pozna ta narodni običaj in je tako razumna, da ga trpi. Tako je bilo dan po volitvi videti moža, ki si je na hodišču kapitol v Washingtonu postavil malo ognjišče ter kuhal jajca in jih cel dan zastoj razdajal. Drugi se je trudil nesti v ravnotežju na vilicah jajce. Prilvrženec Taf-tov se je moral na otroškem kolesu voziti pred predsednikovo palačo ter venomer klicati: Sreča, da je zmagal Wilson! Neka učiteljica, ki je stavila na Roosevelta, mora zdaj celo zimo hoditi v belih plesnih čevljih. Takih neumnosti je vse polno. Vršila so se že pred štirimi leti in vršila se bodo zopet čez štiri leta.

Nadvojvoda in kmetica. Nadvojvoda Avgust Oldenburški je pred kratkim slavil svojo 80letnico. O njem pripovedujejo na Oldenburškem jako vesel dogodek in Oldenburžani ga ne nazivajo drugače, kakor „naš Avgust.“ Nadvojvoda je s svojim avtomobilom povozil in usmrtil kravo. Naslednjega dne je poslal nadvojvoda po lastnico krave ter jo dal poprašati, koliko velja krava. Kmetica pa je odgovorila: „Moja krava povožena in mrtva? Tega naš Avgust ni storil.“ ter poslala slugo nazaj. Nadvojvoda je dal še enkrat vprašati kmetico. Tedaj je pa slabo nalete. Ko je sluga pojasnil ženi, da je vendarle nadvojvoda Avgust povozil njeno kravo, je zaklicala: „Če je bil to res naš Avgust, tedaj se mi smili, da je tako reven, da si ne more kupiti konj, in da se mora voziti v smradljivcu. Jaz mu torej — kravo darujem!“

Imaš na potovanju sedaj 15 škatelj

klobuče, bluže in Bog vedi kaj še. Da bi se pa vspešno varoval pred nahlajenjem, nato nisi niti mislil. Vzemi še s seboj šest škatljic pristnih Faysevih Sodenskih mineralnih pastil. Dobro ti bodo služile v slučaju nahlajenja! Škatljica stane samo 1 K 25 v in se dobi v vsaki lekarni in drožeriji.

Za smeh.

Dober dokaz.

„Kakor sem že večkrat rekel, Jože, človek si mora prizadevati, če hoče kaj imeti, drugače ne gre! Jaz nisem imel nič za usta in nič obleči, ko sem pred štirimi leti sem pršel, sedaj pa, hvala Bogu, imam že 1200 K — dolga!“

Drag pozdrav.

Če ti reče zdravnik: „Dober dan!“, te to stane štiri krone; če ti pa reče advokat „Lahko noč!“, te stane lahko pol premoženja.

Natančen račun.

Sedaj sem preračunal, da, če se nadalje tako hujsam in se sušim, tedaj zginem dne 20. januarja prihodnjega leta.

Naravni zakon in slučaj.

Gospodična: „Jaz še sedaj ne morem razumeti prav, kaj je naravni zakon in kaj je slučaj.“

Gospod: „Vam bom povedal vzgled: Če Vi dobite moža, je to naravni zakon; če je pa on z Vami srečen, je pa slučaj.“

Direktorij za prihodnji teden v Lavant. škofiji.

- 9 Fer. 2. **S. Ambrosii** Ep. C. E. D. (d. a. ex 7. hui.) dupl. e. a. Invit. Hym. (m. 3. v.) et Resp. de Coi. Ant. Ps. et V. de Fer. curr. Ll. 1. N. de Ser. occ. rel. ppr. lc.; com. Oct. et Fer. in L. (et Hor. oia. de Fer. curr. a cap. de Coi.) et M. Gl. Cr. In 2. Vesp. (Ant. et Ps. de Fer. curr. a cap. de Coi.) com. seq. (d. a. ex 2. hui.), Oct. et Fer. ac S. Melchiadis Pp. M. Compl. de Fer.
- 10 Fer. 3. **S. Bibianae** V. M. sem. c. r. oia. ut heri ac ppr. lc. et in Dir. not. (etiam ad Laud. et Hor.) usq. ad (in M. omitt. imper.) Vesp. (Ant. et Ps. de Fer. curr.) a cap. de seq. com. praec. Oct. et Fer. Compl. de Fer.
- 11 Fer. 4. (ieiun.) **S. Damasi** Pp. C. sem. c. a. Invit. Hym. et Resp. de Coi. Ant. Ps. et V. de Fer. rel. ut ppr. lc.; com. Oct. et Fer. in Laud. (et Hor. oia. de Fer. a cap. de Coi.) et M. Gl. Cr. Vesp. (Ant. et Ps. de Fer. curr., a cap.) de seq. (d. a. ex 26. Nov. in Brev. vel fol. sep., m. 3. v.) com. praec. (Ant. Dum esset.) et Oct. ac Fer. Compl. de Fer.
- 12 Fer. 5. **S. Silvestri** Abb. dupl. e. a. oia. ut heri et ppr. lc. not. (etiam ad Laud. et Hor.) et in Dir. (usq. ad) Vesp. (Ant. et Ps. de Fer. curr.) a cap. de seq. (ppr. lc.) com. praec. et Oct. ac Fer. Compl. de Fer.
- 13 Fer. 6. (ieiun.) **S. Luciae** V. M. dupl. e. r. oia. ut Fer. 4. praec. et ppr. lc. not.; com. Oct. et Fer. in Laud. (Ant. ppr. Ps. de Dom., ad Hor. vero Ant. et Ps. de Fer. curr., rel. ut ppr. lc.) et M. Gl. Cr. In 2. Vesp. (ppr. lc.) com. Oct. et Fer. Com. l. de Fer.
- 14 Sabb. **De 7. die infr. Oct.** sem. c. a. oia. ut in Dir. not. (usq. ad) Vesp. de seq. Dom. (Ant. e. Laud. Ps. de Sabb. rel. ppr.) com. diei Oct. (ut in 1. Vesp. Fest., h. a. simpl.) Compl. de Sabb. Per crastin. Hym. term. et ad Prim. V. ut in Psaltr. (et Ordinar.)
- 15 * **Dom. 3. Adventus**, 2. ei **De ea**, sem. c. viol. oia. ut in Psaltr. (et Ordinar.) ac ppr. lc.; com. diei Oct. in L. et M. sine 3. Or. (omitt. imper.) Cr. Praef. de SS. Trinit. In 2. Vesp. Dom. (ppr. lc.) com. seq. et diei Oct. Compl. de Dom.

Somišljeniki — zahtevajte v gostilnah in trgovinah list „Straža“.

Malisno štupo, suhe gobe,

jabolke namizne in za mošt, hruške, fižol, oves, pšenico, ječmen, bučno zrnje, koruzno slamo od storžev,

smrekove storže, vinski kamen, želod, krompir, sptoh vse dezelnje pridelke, kakor tudi petroljevske in oljnate sode, ter močnate, solne in otrobne vreče kupi vsako množino, maslo

Veletrgovina s špecerijo in z deželniimi pridelki

Anton Kolenc Celje

Graška ulica št. 22.

Priporočam velečastiti duhoščini Voščene sveče najboljše kakovosti

katere lepo in štedljivo gorijo in ne kapljajo; istotako priporočam **mill-sveče** v vsaki obliki po najnižjih cenah. Pošiljatve franko.

S prošnjo do velečastite duhovščine za cenjena naročila, katere izvršim točno in v splošno zadovoljnost bileži in se priporoča

Franjo Gert, medicinar in svečar Maribor, Gosposka ulica.

Le pristna s to le 61

varstveno znamko

Rösler-jeva voda za zobe

je najboljša za zobe.

Dobi se povsod.

Steklenica 72 h.

Pozor ure!

Točna postrežba. Dobro! Po ceni!

Velika zaloga ur, dragocnosti, srebrnine in optičnih stvari po vsaki ceni.

Tudi na obroke! Ilustr. cenik zastavlj. Gramofone od 20 do 200 K.

Niklasta remont-ura K 3-50
Pristna srebrna ura „ 7-
Original omega ura „ 18-
Kuhinjska ura „ 4-
Budiljka, niklasta „ 8-
Poročni prstani „ 2-
Srebrne verižice „ 2-

— Vedelna jamstva —

Nasl. Dietinger

Theod. Fehrenbach

urar in očalar 442

Maribor, Gosposka ulica 26

kapljavci zlatolca in srebra. 350

„Straža“ je najuglednejši spodnještajerski list, ki se zelo mnoga čita zato je inseriranje v njem zelo uspešno.

Šolske potrebščine

kakor zvezke, svinčnike, peresnike, peresa kamenčke, tablice, radirke, gobe, črnilo, torbice, barve, čopiče, barvene krete itd. ima v največji izbiri na zalogi trdka

Goričar & Leskovšek
Celje, Graška cesta 7.

Lastna zaloga

ljudskošolskih zvezkov, risank, risalnih skladov ter vseh tiskovin za urade. — — — — — Zaloga raznega papirja. — — —

Zvezna trgovina
Goričar & Leskovšek
Celje, Rotovska ulica št. 2.

Božična in novoletna darila!

Najboljše ročne in šolske tobice, denarnice kovčke in bogato zalogo usnatih galanirskih stvari :: kakor oprav za kouje,

jahalne potrebščine itd. itd. priporoča

Rudolf Novak, Maribor

jermenar in sedlar — Grajski trg (Burgplatz).

Samo lastno izdelovanje.

Volneno

za ženske in sukno za moške obleke zadnje mode razpošilja najceneje

Jugoslovanska razpošiljalna

R. Stermecki v Celju št. 301.

Vzorci in cenik čez tisoč stvari z slikami poštnine prosto.

Trgovina s špecerijskim blagom

Glavna slovenska zaloga velikanska izbira kranj. vrvarskega blaga kakor: štrang, užd, vrvi, vrvi za perilo, mrež za seno in za otroške postelje itd. itd. Sprejema se vse pod to stroko spadajoča dela kakor: vrvi za zvonove, dvigalnice in transimsije.

Na drobno! Točna in solidna postrežba! Na debelo!

Pozor Slovenci!

Ivan Ravnikar
Celje

Graška cesta 21.

Trgovina z moko in dežel. pridelki

Glavna slovenska zaloga suhih in oljnatih barv, čopičev, firniza in lakov. Zaloga nagrobnih in voščeni svče. Zaloga vseh rudniških voda. Priporočam sveža, deteljna, travna, poljska, vrtna in cvetlična kaljiva semena.

Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Stolna ulica šte. 6 (med glavnim trgom in stolno cerkvijo).

Hranilne vloge

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: navadne po 4 $\frac{1}{2}$ %, proti tri mesečni odpovedi po 4 $\frac{3}{4}$ %. Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in 1. julija vsacega leta. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštne hranilne položnice na razpolago (šek konto 97.078). Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajejo

le članom in sicer: na vknjižbo proti pupilarni varnosti po 5%, na vknjižbo sploh po 5 $\frac{1}{4}$ %, na vknjižbo in poroštvo po 5 $\frac{3}{4}$ % in na osebni kredit po 6%. Nadalje izposojuje na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzame posojilnica v svojo last proti povrnitve gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo 7 K. Prošnje za vknjižbo dela posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsako sredo in četrtek od 9. do 12. ure dopold. in vsako soboto od 8. do 12. ure dopoldne, izvemši praznike. V uradnih urah se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila se dajejo

in prošnje sprejema, o vsak delavnik od 8. do 12. uri dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne.

Posojilnica ima tudi na razpolago domače hranilne nabiralnike.

Delniški kapital
8 milijonov K.

Podružnica

Rentni fond čez
800.000 K.

Ljubljanske kreditne banke
v Celju

obrestuje vloge v tekočem računu od 15. nov. 1912 po **5%** čistih
z 60 dnevno odpovedjo po **5 $\frac{1}{2}$ %**
od dne vloge do dne dviga
Rentni davek plača banka sama.

Jabolka v vsaki množini od 20 kilogramov do 50 meterskih stotov proda po 12—28 vinarjev kilogram **Andrej Oset**, posestnik v **Tolstem vrhu**, pošta **Gušranj** na Koroskem. 239

Mi iščemo marljivih sotrudnikov!
 Oddelek za srečke Češke industrijske banke. — Zastopstvo za jugoslovansko ozemlje Ljubljana.

Liniment mazilo, najbolje sredstvo, če si hočeš odstraniti potenje nog. Cena 3 krone (tudi v znamkah). — Pošilja franko. **Mestna lekarna pri c. kr. „Orlu“ v Mariboru** Glavni trg tik rotovža. 181

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Svoji k svojim!
 Priporoča se največja in najcenejša svetovna priznana slovenska trgovina
Rafael Salmič
v Celju, Narodni dom.
 Ogromna zaloga vsakovrstnih pravih švicarskih in zlatnine srebrnine in optičnih predmetov.
Najnižje cene! Postrežba točna! Mali dobiček! Dobro ime!
 Razpošiljanje blaga po vseh delih sveta. Vsak Slovenec naj zahteva moj novi veliki cenik, katerega dobi zastoj in poštne prosto.
 Ni tisoče zahvalnih pisem sem prejel vsled dobre in poštene postrežbe.

Ni treba si glavo tret!
Najboljše špecerijsko blago, zanesljiva kaljiva vsakovrstna **semena** voščenih in drugih vrst sveč, dobivate zajamčeno solidne postrežbe pr staroznani tvrcki
Milan Hočevar Celje tik farne cerkve.

Tovarna za peči H. KOLOSEUS
 Wels, Gornje Avstrijsko.

 Izvrstne in v vsakem oziru nedosegljive peči iz železa, emaila, porcelana, majolike za gospodarstvo, hotele, restavracije itd. — Naprave za kuhinjo s soparom, s plinom in peči na plin, trpežne irske peči. Dobe se v vsaki trgovini, kjer ne, se pridržajo takoj. Zahtevajo se naj „Originalni Koloseus-ščitniki in manj vredni izdelki naj se vračajo. Ceniki zastoj.

POZOR! V sredo, dne 11. grudnia t. l. se bode kupovalo staro, četudi pakvarjeno umetno **zobovje,** kakor tudi vsaka množina starega zlata, plošč, tudi od zobodravnikov, po najvišjih cenah v **Maribor, hotel „Mohr“** do 5. uri pop.

Stavbeni in umetni ključavničar. oblast. koncesioniran vodovodni inštalater
Ivan Rebek Celje
 Poljska ulica št. 14.
 Se priporoča zadrugam, občinam, korporacijam in zasebnikom za cenjena naročila, namreč za navadne, kakor tudi umetno izdelane železne ograje, kakor tudi vrata, bodisi za vrte, dvorišča, cerkve, grobova itd., štedilna ognjišča vseh sistemov za zapebnike, gostilne ali zavode. Prevzamem napeljavo vodovodov iz studencev, vodnjakov s hidravličnimi vištri. Izdelujem vsake vrste tehnične, tudi premostne (Brückenwagen), prevzamem iste kakor tudi uteže v popravilo. Napeljujem strelovođe ter prevzamem sploh vsa v mojo stroko spadajoča dela in izvršujem ista točno in solidno, vse po zmernih cenah.

Od 1878! Domače sredstvo, priljubljeno in sloveče. Pri večjih naročilih zdato znižane cene.
LEKARNARJA A. THIERRY-BALSAM
 edino pristno z zeleno usmiljeno sestro kot varstv. znakom. Oblastno varovan.

 Vsako ponarejenje, posenemanje in prodaja kakoga drugega balsama s podobnimi znakami se sodnijsko preganja in strogo kaznuje. — Nedosežnega uspeha pri vseh boleznih na dihalih, pri kašlju, hripavosti, žrelnem kataru, pri boleznih v prsih, pri pljučnih boleznih, posebno pri influenci, pri žolodčnih boleznih, pri vnetju jeter in vranice, pri slabem teku, in slabi prebavi, pri zaprtju, pri zobobolu in ustnih boleznih, pri tiganju po udih, pri opeklinah in in izpuščajih itd. 12/2 ali 6/1 ali 1 gr. specialne stekl. K 5-60.
Lekarnarja A. Thierry-a samo pristno centifolijsko mazilo
 je zanesljivo in nagotovejšega učinka pri ranah, oteklinah, poškodbah, vnetjih, tvorih, odstranjuje vse tuje snovi iz telesa in radi tega dostikrat na pravi operacijo nepotrebno. Zdravilnega učinka tudi pri starih ranah i. t. d. 2 dozi staneta 3-60 K.
 Naroči se: Lekarna k angelju varihu, **ADOLF THIERRY v PREGRADI** pri **ROGATCU.** Dobi se v vseh lekarnah in sicer v Mariboru v lekarni **W. A. König.**

V najstarejši narodni **manufaktorni trgovini** se vsled smrti gospoda **Karola Vanič, Celje** Narodni dom prodaja vsakovrstno blago, kakor: možko in žensko sukno, druki, oksforti, platno vsaki širokosti, dezniki, nogavice, moderci, kravate itd. itd. **po zelo znižani ceni!** Velika množina različnih **ostankov pod lastno ceno**

Edina štajerska narodna steklarska Na debelo! **trgovina** Na drobno!
Franc Strupi, Celje
 Graška cesta
 priporoča po najnižjih cenah svojo bogato zalogo steklene in porcelanaste posode, svetilk, ogledal, vsakovrstnih šip in okvirjev za podobe.
 Prevzete vse steklavskih del pri cerkvah in priv. stavbah. **Najsolidnejša in točna postrežba.**

Pri vseh vlogah je navesti nastopno opravilno številko.
 Opravljalna številka. Ne V 989-12 1.

Prostovolina sodna dražba nepremičnin.
 Pri c. kr. okrajnem sodišču v Mariboru sta po prošnji lastnik dr. Radoslava Pipuša, odvetnika v Mariboru, kot oskrbnika zapuščine dne 16. 8. 1910 umrle Marije Drechsler (na prodaj po javni dražbi sledeči nepremičnini, za kateri je ustanovila prista-vljena izključna cena in sicer za parcelo št. 108-1, stavbišče z dvema hišama in gospodarskimi postopji s pritkino vred 34.000 K, to je hiša št. 24 v Mariboru, Mühlgasse, 2) št. 48-3 vrt, mera 32 a 91 kv. m., 18.000 K. Pritiklina (Wäscherrolle) se je cenila na 10 K in je v ceni hiše 34.000 K zapopadana.
 Parceli se imata posamezno dražbati.
 Dražba se bo vršila dne 13. decembra 1912 ob 10. uri v Mariboru v pisarni c. kr. notarja dr. Fr. Firbasa, Viktringhofgasse.
 Ponudbe pod izključno ceno se ne sprejmo.
 Na posestvu zavarovanim upnikom ostanejo njihove zastavne pravice brez ozira na prodajno ceno.
 Dražbeno izkupilo je razen zneska 4000 kron, ki se ima pri sodnji položiti kot varščina za zapuščinske pristojbine, plačati v roke dr. Radoslava Pipuša.
 Dražbene pogoje je mogoče vpogledati pri c. kr. okrajni sodnji v Mariboru št. 6 in pri c. kr. notarju dr. Fr. Firbasu.
 C. kr. okrajna sodnja Maribor, odd. V. dne 21. novembra 1912.

Katoličani! Slovenci!
 H kateremu krojaču se naj obrnemo?
Jos. Macuh
 Maribor, Stolna ulica 5 nasproti Ljudski posojilnici.
 Priporoča se **pre. dohovščini** in **slav. občinstvu** za obilen **obisk**; osobito se priporoča vsem cenjenim odsekom „Orla“ za nabavo kompletih krojev in vso telovadno opravo Orlovske znake itd. Imam nadalje veliko zalogo **zim-skega** črnega- in modnega blaga, iz solidnih tovarn.
 Cene nizke! Delo solidno in vestno! Postrežba točna!

LJUDSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA V CELJU
 registrovana zadruga z neomejeno zavezo
 v lastni hiši (HOTEL „PRI BELEM VOLU“) v CELJU, Graška cesta št. 9, I. nadstropje

obrestuje hranilne vloge po **5%**
 od dne vloge do dne vzdiga počenši s 1. januarjem 1913.
 Rentni davek plačuje zadruga sama.

